

Jakob van Artevelde

Prudens van Duyse

bron

Prudens van Duyse, *Jakob van Artevelde*. Eug. Vanderhaeghen, Gent 1859

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/duys002jaco01_01/colofon.php

© 2014 dbnl

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) features the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small 'y'-like shape above it, and the 'b' has a similar shape above it, creating a distinctive graphic element.

Voorrede.

Een paer beweegredenen, die my aendreven om dit gedicht met eener voorrede te laten verschynen, zyn, ten minste in myne oogen, niet zonder belang.

Vooreerst ben ik hierdoor in de gelegenheid gesteld om de bronnen op te geven, waeruit het wonderdadige gedeelte myns werks is voortgevloeid. De slang, het venyn uit een beker opslorpend, herinnert ons eene legende uit het leven van den H. evangelist Johannes. - Overbekend is de saga van St. Bertulfs fierter, die in de abdy van St. Pieters, by Gent, berustte, en waerop, telkens als ramp of oorlog het land bedreigde, een klop werd vernomen. - De verschyning van O.L.V. op de muren van 't belegerde Doornik is eene kronyksoverlevering. - Een raef, vóór of in den stryd eenen kryger omvliegend, werd van ouds als een zwart voorspook aenschouwd: zulk een verschynsel kondigde in den Gulden-sporenslag het rampzalige einde des franschen veldheers aen.

Gaen wy over tot de tweede der beweegredens, die ik bedoelde.

Ik schatte nog al hoog zekere plaets over Jakob van Artevelde voorkomende in de *Historie van Belgis* des gentschen patriciërs Marcus van Vaernewyck, die omtrent het midden der XVIe eeuw schreef, en de afstammeling was van eenen magistratspersoon, tydens Artevelde in bediening. Die plaetse biedt eenigsins eenen lichten leidraed aen, die dóór de handeling van myn gedicht heenloopt, en is inderdaed allermerkwaardigst als oude getuigenis van zulker hand in zulken tydstippe. Zy moge dus, hier byna in haer geheel, weêrgegeven worden uit dien boeke, dat, even als Meyerus' onschatbaer geschiedwerk, vóór de uitgave *a esté veu et visité* zoo het privilegie getuigt: 'Niet alleene is een stadt te prijzen in haer edificien ende ciraten, maer meer in haer goet regiment ende policien... Die vrome ende

II

ridderlicke man Jacob van Artevelde (al was oock ghebreck in hem ghevonden) heeft hiertoe in zijnen tijden zeer gheholpen. By hem quam int ghentsche regiment, anno XIII. hondert XXXVII, int schependom d'her Thomas van Vaernewijck, op alderkinderen dach, ende duerde daer inne VII. jaren, VII maenden ende VII daghen. Hy zeyde met een vrijmoedich herte: Soo wanneer ghy ziet, dat ick timmeren zal groote huysen, ende mijn kinderen houwen aen verguldene sporen, en ghelooft my dan niet meer...

Anno XIII. hondert XL... was de wet van Ghendt ghemaect voor Doornicke, daer hy lach, met den coninck van Inghelant, den hertoghe van Brabant, ende den grave van Heneuouwe. Ende aldaer was Artevelde die sententie quyte op dlant van Vlaenderen van den paus van Roome, welcke inne hilt, alzo haest Vlaendren yet dede teghens den coninck, so dede den coninck werpen zijn sententie op dlant van Vlaendren, als datmer gheen misse en mochte doen, noch gheen kinderen christenen doen, noch vrouwen die van kinde op waren, in de kercke leeden, noch dooden begraven op 'tgewijdde, en noch andere poincten te lanc om verhalen: maer Artevelde brachtse [die sententie] binnen Ghendt, met allen den instrumenten ende bullen door zijnen arm gesteken, ende scheurdese.... De chronycken zegghen, dat tcommun ende ghemeente van Vlaendren noyt in soo grooter eeren, noch soo ontsien en waren als in dien tijdt: hy en was nochtans van gheen groote faculteyt van afcomste, maer wter ghemeente ghesproten, en was vrij brouwere, en hadde eens overdeken geweest, enz.'

Zeker zou deze aenhaling vatbaer zyn voor vele aenmerkingen, maer nergens toch zouden die minder passen dan in eene voorrede, en aenteekeningen kan myn gedicht ontbeeren.

Uit dien hoofde zal men wel jegens my toegevend zyn, indien ik, by der voorgaende plaets, eene tweede voegen, die ons kortbondig den staetkundigen tweestryd uiteenzette, bestaende tusschen de twee grootste inboorlingen van Gent; Artevelde en Keizer Karel, door my in een der dichten achter dit werk tegen over elkander gesteld.

Die waerdeering van beider verschillende grondbeginsels is geschreven door onzen stadsgenoot, mynen vriend Blommaert, in zyne *Geschiedenis der Fonteynisten*, alwaer hy zegt:

'Keizer Karel V verscheen in 1540 aen het hoofd van een magtig leger te Gent, waer hy de onlusten te baet nam om de stadswetten te wyzigen. Hy vernietigde voor altoos de krachtige, democratische instellingen van Jakob van Artevelde, waardoor Vlaenderens voorspoed zoo hoog was gestegen, en deszelfs magt en aenzien door de geduchtste naburen eeuwen lang werden geëerbiedigd.'

III

Waerby de aenteekening staet: ‘Keizer Karel volgde hierin het systema, door het huis van Burgondië sinds eeuwen gevolgd: het vermeerderen der vrye steden of gemeenten... Het doel dezer strevingen was het vormen eener monarchie der nederlandsche provintien; deze vorsten wilden zich als alleenheerschers over deze vryheidminnende volkeren verheffen. In den kryg, gedurende twee eeuwen tegen de vrye steden gevoerd, steunden zy zich op hunne feudaelheeren of groote leenhouders, en schenen het aristokratisch stelsel toegedaen. Maer eens dat de vrye steden gevallen waren, en Gent, het laetste bolwerk der nederduitsche vryheid in 1540 bezweek, begon Philips de tweede zyne magt te beproeven ter vernedering der groote feudaelheeren, wier tegenwigt hy ook wilde te niet helpen. Dan zag men de onderdrukte steden en miskende heeren een verbond sluiten, dat de troebelen der zestiende eeuw te weeg bragt en het spaensche ryk tot in zyne grondvesten deed beven.’

Wie beider, Artevelde of Karel de vyfde heeft verdiend, een beeld van 't belgische volk en 't vaderland, van de weereld der vryheid en der ware staetkunde te ontfangen?

Vóór ik sluite willen wy in 't korte en kronyksgewyze aenteekenen wat er ter verdediging en verhooging van Artevelde met en sedert 1841 is gedaen, tydstip waerop Voisin een critisch onderzoek der geschiedschryvers des grooten mans uitgaf. Die regelen zullen mede gedeeltelik tot inlichting strekken der enkele gedichten, achter het hoofdwerk dezes boeks gesteld.

In 't zelfde jaer werd Van Peene's drama *Jacob van Artevelde* op den schouwburg der maetschappy *Broedermin en Taelyver* vertoond.

In 1845, vier eeuwen na Arteveldes geweldigen dood, schonk een onbekende, door tusschenkomst van den achtbaren Cornelissen, zaliger gedachtenis, aen de stad Gent het bronzen borstbeeld des kapiteins van St. Jan, door den beeldhouwer Pieter de Vigne vervaerdigd.

In 1846 schreef dezelfde heer Van Peene een fransch opera op denzelfden staetsman, dat ten stadsschouwburge werd opgevoerd.

Plechtig werd dit borstbeeld door het magistraet op den stadhuize ingehuldigd, met der officiële verklaring wie Artevelde was geweest, en wat hy ter verbreiding der stadsmacht en ter verweering der landsrechten tegen het, met Rome verbondene, Frankryk had gedaen en volvoerd.

Te eener tyde bekroonde de koninklike maetschappy van schoone kunsten en letteren van Gent de heeren Van Kerckhoven, Ecrevisse en De Winter; den eerste wegens een gedicht, de anderen wegens eene redevoering op den heldhaften staetsman.

IV

In 1847 verklaert Cornelissen dat de overledene J.L. Van Caneghem de onbekende was, die 't gemelde borstbeeld had geschonken.

In 't zelfde jaer schreef de heer Conscience zynen roman: *Jakob van Artevelde*.

In 't zelfde jaer geeft de heer Kervyn van Lettenhove eenige bladzyden uit, met den name des beroemden mans ten titel, welke in de *Histoire de Flandre* weêrgegeven zyn.

In 1848 wandelde te Gent dezès reusachtig standbeeld, door denzelfden beeldhouwer Pieter de Vigne in hout gesneden, op een triomfwagen door de stad rond, en dit te midden van den historischen stoet der graven van Vlaenderen.

In 1856 zond Gent dit standbeeld naer Brussel, om aldaer, als hoofdpersoonagie eens triomfwagens, de provincie Oost-Vlaenderen te vertegenwoordigen by den feeststoet, door 't geheele land ingericht ter eere der vyf en twintigste verjaring van koning Leopolds troonbeklimming.

In 't zelfde jaer verdedigden twee leden der koninklike akademie van Brussel, met name de heeren Kervyn van Lettenhove en baroen de St. Genois den te lang miskenden Gentenaer tegen eenige bedenkingen over hem in 't midden gebracht door hunnen akademiegenoot, den heere baroen de Gerlache.

In wat jaer moet op het bronzen borstbeeld en het houten standbeeld een gedenkteeken volgen, dat den verdediger der vryheden en rechten des vaderlands en des menschdoms waerdiger zal zyn?

In wat jaer zal Gent niet langer de eenige voorname stad van België zonder monumentael standbeeld zyn?⁽¹⁾

(1) Ik ben sedert ettelike jaren getrouw gebleven aen 't gebruik des onderscheids der nederduitsche letter *ij* en *y*, of zoo gezegde grieksche *i*, en werkelijk als *i* klinkend. Indien daertegen hier algemeen het letterteeken *y* is gebruikt, schrijve men zulks bloot toe aen het gemis ter drukkerij van genoegzame *ij*'s in een karakter van letteren uit Frankrijk herkomstig. Eene bijzondere omstandigheid vergunde den tijd tot het aanvullen der letterkas te dien opzichte niet.

Aen de stad Gent.

Aen de stad Gent.

Geen kruipend slavenlied, gewoekerd door 't beiang
Mag langer d'adeldom der Poëzij verlagen.
Hij kent haer godheid niet, die 't juk haer wil doen dragen.

HELMERS.

I.

Vorstin van Vlaenderen, ontfang myn groet vol blyheid!
Gy vestigde eens uw stoel op uw gemeentevryheid;
Nog heft ge een fiere kruin,
Verdedigd door den Leeuw, die u zyn trouw wil schenken;
Nog spreekt tot onzer ziel de stemme van 't herdenken
Uit uwer burchten puin.

't Gorduensche voorgeslacht, by 't axt- en knotsenzwieren,
Met forskgespierden arm, den blonden schedel hoog,
Stond vast, toen de Adelaer, aen 't hoofd van Romes gieren,

Den bosschen van den Belg bloedzuchtig tegenvloog,
 En 't mocht, met nog bedreigend oog,
 Al stervend zelfs, op Rome zegevieren.

Groot en ontzachlik als het eeuwenheugend bosch,
 Dat, schildgewyze, 't overdekte;
 Kloekmoedig, bruisend, fier als 't ros,
 Dat, krygs- en jachtgenoot, ten vriend en makker strekte,
 Was 't als de lucht zoo vry, als elk Germaen zoo trotsch.

Wanneer de menscheid voor het zielsjuk nog verstomde,
 En 't leenheerschap haer 't lyf, gelyk een lastdier, kromde,
 Droegt gy alreadys de burgerkroon.
 Gewyd of ongewyd, ten ziels- of lyfsverworger
 Was u geen sterfling, neen! 'Ik ben een gentsche borger!'
 Sprak met romeinschen trots uw zoon.

Nog zyn uw kindren vlaemsche braven;
 Onbuigbre telgen, volk, door niemand te verslaven,
 Dat liever dan te kruipen in het zand
 Vóór d'overheerschten graef, verfranschten dwingeland,
 Ter Vrydagmarkte snelde,
 En, by het bliksemzwaerd van Philip Artevelde,
 Riep, als één enkel held: 'De dood, maer niet de schand!'
 Zy stammen van dit bloed, dat, schoon met yzren tanden,
 De bleeke honger 't knaegde in rillende ingewanden,
 De vyanden te velde riep;
 Dat werk en dak verliet, als burgerkrygsgenooten
 De bres of 't slachveld toegeschoten,
 En eigen adeldom uit eigen deugden schiep.

II.

Ja, edel, eerbiedwaerd als in verleden dagen,
 Blyft gy, o Vlaendrens sterke vrouw,
 Te groot dan dat aen u geen laster laf zou knagen.
 Toch dorst geen laster ooit of immer u verlagen
 Tot moeder van een kroost, den rampe niet getrouw.

Getuig' 't de zieke, die een gasthuis op ziet ryzen,
 Door burgerhand gesticht met vorstenmajesteit,
 En op die haven Gods uit vroegere eeuw blyft wyzen,
 Met tranen van erkentlikheid.
 Getuige dit de vorst, wien Neêrland lang bleef roemen
 En als een vader noemen,
 Wiens arm aen moedertael, noch nyverheid ontbrak,
 Tot Neêrlands vredetroon, met ysseliken smak,
 Neerstortte. Bracht ge niet den gryze uw liefdebloemen,
 Die u een vriendenhand, al stervend, tegenstak?

III.

Nog moogt gy, met vorstinneschreden,
 Fier naest uw zustren, Belgies steden,
 Voortstappen, Welbeminde, een gouden staf ter hand.
 Met welke kransen kunst en kennis haer omhangen,
 Schoon 't beeldbezielend vuer eens Rubens' op uw strand
 Niet glom, in de armen mocht ge ook menig kind ontfangen,

Dat gy, in moederliefde ontbrand,
Kunt roemen als den steun en de eer van 't vaderland.

De grootste keizer, sedert Karlomagnus tyde,
Naest hem, aen wien Parys een reuzenzuile wydde,
Ontlook, by Vlaendrens lach, uit uw verrukten schoot.
Maer hoe? wat zie ik, o benydbare en benyde!

Vanwaer uw schaemterood?

Wat bergt ge uw tranen, Karels moeder?

Was u die Vlaming op den troon

Niet tot beschutter, niet uw' kindren tot een broeder?

Was hy, hoe groot een man, gering als dankbre zoon?

Ween langer niet: zie rond! zyn beeld is neêrgevallen;

't Kasteel, gesmeten op uw bloedend moederhart,

Verdween, maer in uw vrye wallen

Ryst eens uw Artevelde omhoog, by 't hymneschallen

Des volks, uw Artevelde tot een bard.

IV.

Al ziet gy ook met stof de vanen overdolven,
Die vyftig neeringen ontolden in uw lucht,
Thands zweeft u boven 't hoofd, voorhenen zoo geducht,

Een grauwe stoomvaen, breed by golven

Den schouwpijlen van uw nyverheid ontvlucht.

Uw strooien daken zyn vervangen

Door burgerwooningen, als ridderburchten stout.

Het oog blyft zalig aen uw nieuwe tempels hangen,

Waerin het heilig Recht zyn vorstlikheid ontvouwt,
 Of waer de Wetenschap aen 't uitgerekt verlangen
 Der ingewyde jeugd haer schatten toevertrouwt.
 Nog stelt ge in éénen blik voor 't oog, van liefde ontvonkeld,
 Drie zegeteekens van uw gryze macht ten toon:
 Uw Kapitoel, helaes! eene onvoltooide kroon;
 Uw Belfroot, met den draek der kruisvaert overkronkeld,
 En Bavoos tempel, als zyn kunstjuweelen schoon.

Maer 't is geen stout gebouw, hoe prachtig,
 Geen kunstig doek of steen, waerom u 't harte viert:
 Gy waert daer zonder groot en machtig,
 En zoudet groot ook zyn daer niet mede opgesierd.
 Neen, 't is omdat ge altyd uw burgers moogt bestempelen
 Met d'ouden naem van vranc en vry!
 Neen, 't is omdat altyd in hunne zieletempelen,
 Vol van godvruchte melody,
 De Christenliefde woont, geen Scriben-huichlary;
 't Is om hun vryheidszin, dat vaste merk van Belgen.
 Daerom minde Artevelde uw telgen;
 Daerom wilde Alva, toen hy op uw Belfroot stond,
 Met uw gedachtnis tot den wortel u verdelgen;
 Daerom minde u Oranje uit zynes harten grond.

Ja, zonder blozen slaet ge uwe oogen op de graven,
 Waeruit de heldenstem van uw Borluten breekt,
 Waeruit een Viglius nog tegen Spanje u spreekt.
 Gy voelt uw grootheid steeds: gy huivert te doen draven
 Naer eenig' menschenwenk
 De vryheid van uw geest, het schoonste Godsgechenk.

V.

Die vlam, op 't voorhoofd u van boven
 Gedield, is u nog heilig als weleer.
 Wanneer die levensprank der ziel in u zal dooven,
 Is Gent in Gent niet meer!
 Die vlam versmeedde eens hier ten heldenzwaerde 't kouter.
 Nu dat geen vreemd geweld, maer fransche letterpest
 Ons dreigt, glom zy hier eerst op vlaemschen letterouter,
 En, klimmend stout en stouter,
 Handhaefde uw eererang in 't Taelgemeenebest.
 Die vlam ontsteekt uw Vander Vinckt in yver,
 Wanneer hy 't schriktooneel der zestiende eeuwe maelt,
 En Neêrland dat, gezweept ten bloede door den dryver,
 Na tachtig jaren stryds op monsters zegepraelt.
 Die vlam bezielde uw Zevecoten,
 Vorst van den vlaemschen bardenstoet,
 Wanneer hy Leiden zong, door Spanjes klauw omsloten,
 Door Godes hand verlost, by d'aengevlogen vloed.
 'De vogel is alleen geboren om te snyden
 Met vleugelen de locht, de peerden om te ryden,
 En wy om vry te zyn.'
 Zoo zong uw Heinsius: dat zoo uw dichters zingen,
 Of dat hun laffe snaren springen,
 En slyk hun kruin bedekke, en hunne naem verdwynn!

 Die zielsvlam koestert ge in uw stille stadsgebouwen,
 Waerheen de Wetenschap de schaemle kindren wenkt,
 Die aen uw diadeem de schoonste parel schenkt,

En laet den wyze hier vertrouwen,
 Dat, bron van leven en van licht,
 Het onderwys eens de ark van 't volksgeluk zal bouwen,
 Verheven door de wet tot algemeenen plicht.

VI.

Kan 't zyn, dat broeders hier de tael der vaedren schennen; -
 Dat zy die bron, die zon van volksgeluk miskennen,
 Hier, waer een Ruwaert sprak: 'O Gentenaren, spaert
 Den franschen Prins; 't is nog een kind. Wanneer wy keeren,
 Zal Gent het vlaemsch hem leeren,
 En hy beminn' den vlaemschen aert.'

Ontwaekt, o dooden!... Hooft de tael der vaedren klinken!...
 Zy spreekt in uw gemoed, waer huisvermaken blinken,
 By 't wiegje', of d'ouderhaerd, die zoo verkwikkend blaekt.
 Hooft!... 't vlaemsche choorgezang rolt, vloekend elken kluister.
 Ontwaekt: de tael herleéft!... Eens bracht ze aen Vlaendren luister,
 Nu brengt ze 't licht... Ontwaekt!

VII.

O dierbaer plekjen gronds, geen ander lacht op aerde
 My zoo verlokkend aen. De stad, waer zy me baerde,
 Die my zoo teeder minde en nevens vader rust,
 En 't zoet geboortedak, en 's Denders kronkelingen,
 Verliet ik alles niet, hoe vol herinneringen,
 Voor uw gezegende eerekust?

Den perkamenten schat uws roems liet gy me ontrollen.
 Ik werd uw kind; ik voel myn belgisch hart vervullen
 Met gentschen trots, wat onverlaet u hoonen dorst,
 En als de oproerige der oude dagen doemen, -
     U, groot van brein en groot van borst, -
 U, die geen vorstenslaef uw meester wilde noemen, -
 U, (als weleer) de schrik en liefde van den vorst!

De Heer gaf aen myn kroost den naem van Gentenaren
 Tot edel volksblazoen, bekroond met lauwerblâren.
     De Heere zy gebenedyd!
 't Gevoel van eigen waerde, o Gent, blyve u doorgloeien!
 Blyf vlaemsch! blyf vrânk en vry, wat hand u wille boeien,
     Die vleiend u het felst bestrydt.

Uw Belfroot, fier omhoog geschoten,
 Die zuile des verdrags, door graef en volk gesloten,
 Waervan elk steen u geldt als een herinnering,
 Dat kan verzinken, hoe uw liefde daeraen hing':
 Gy kunt niet storten, niet verdwynen in de banden
 Van domheid en geweld, vereende dwingelanden,
     Dan als de naem van Arteveld' verging!

Wat mist ge, opdat een schaer van zielen
     Moog' vóór uw zetel nederknielen,
 O lichtbaek van Europe in middeleeuwschen nacht?
 Wat mist gy, wie elke eeuw met glorie bleef omglansen?
     Een vlaemsche lier, verheven als uw kransen, -
 Een veder, vry en groot gelyk ons voorgeslacht!

Jakob van Artevelde.

Het slot van Rupelmonde.

Vicit iter durum pietas.

VIRG., ARN.

Gelukkig, zoo hun ziel, by overvloed en macht,
Geen God vergeten had, geen zede en deugd verkracht.

BILD., *Ondergang der eerste Wereld.*

Eerste zang.

Ontwaek, myn luit, voor de eer van 't oude Gent -
De eer van den grond, waerop ik ben geboren.
Wat reiner zucht kan u tot zingen sporen?
De held, te lang vergeten of miskend,
Wien Belgie weêr de zoenlamp doet ontgloren,
Verdient een lied. Mael Arteveldes kamp
Met Frankryks vorst en Vlaendrens grave, beulen,
Die, 't land ten val, te samen durfden heulen;
Mael 's lands verryzenis uit al dien hoon en ramp!

Alvader, God, dien ik zoo innig bad
 Om troost en hulp, toen Belgie streed met rampen,
 Gy schonkt me een vlaemsche luit ten heilgen schat,
 Die voor den roem van 't voorgeslacht zou kampen,
 Wat lastergif van vreemden dien bespatt'.
 U roep ik aen om adem by die take.
 Zend my den Geest der Poëzy: ontblake
 My dichterkracht, die helden 't offer biedt,
 En lauwerkroonen reikt in 't onverganklik lied!

Het land van Waes (die perel in de kroon
 Van Vlaendren, ja, die perel wonderschoon,
 Der golf ontwoekerd) voelt zyn jongen boezem
 Trotsch by het zien van jeugdig groen en bloesem,
 Waer 't eens, door wind en stroom, den blauwen vloed
 Zag rimpelen; de lente, licht van voet,
 Doorzweeft de ruimte; 't lied is weêr begonnen
 Van 't vooglenchoor; de bosschen, beemden, bronnen,
 't Zingt alles mede, en brengt der lente een welkomgroet.

O land van Waes, o mildgezegend oord,
 Wat trekt, alreeds vóór 't vroegmis-kleppen wakker,
 Met bleek gelaet en mymrend, naer zyn akker
 De bouwman, langs die hooge muren, voort?
 Waerom bedroeft die burcht het land in 't ronde?
 Dat zwart gevaerte is 't slot van Rupelmonde!
 Daer slaet de fransche roede een diepe wonde
 In 't ridderhart, dat vreemden dwang verfoeit;
 Ja, daer smacht Cortrezyn, als landpest vastgeboeid.

't Is daer ook, dat de landvorst, laffe slaef
 Van Frankryks wet, den eersten mei wil vieren;
 Daer zal de vreugd met bloemen 't hoofd hem sieren:
 Die kroone weegt niet zwaer voor Vlaendrens graef!
 Ontluike daer de ziel der dischgenooten
 Voor zaligheên, gelyk de bloem begoten
 Met ochtenddauw! De poort der burcht ontsluit;
 De valdeur gaet omhoog: woest-uitgeschoten
 Weërgalmt, tot in den nacht des kerkers, feestgeluid.

De lentezon straelt hellen middagglans
 Op de oude burcht, verguldt rondeel en trans,
 En doet den tooi der schaer verblindend gloren,
 Die nader komt. Het ros verslindt de baen,
 En draeft en rent, by 't klinken van den horen,
 Naer 't feestlik slot, zoo fier op Vlaendrens vaen;
 Maer 't vlaemsche volk, met ziedend bloed in de aderen,
 Ziet gram den leeuw, het manlik beeld der vaderen,
 Op 't golvend doek, of stort in stilte een weemoedstraen.

Daer zit de graef in vorstelike pracht,
 In Oosterprael: het blinkt langs alle kanten
 Van goud; het blaekt alom van diamanten;
 De vleier buigt, de hoovling lonkt en lacht.
 De wyn verhit een tweetal vloekverwanten,
 En 't vlaemsche volk wordt stout door hen bespot.
 Slechts de adel, met zyn gulden spoor, mag pronken
 Op deugd en eer!... Slechts hem is moed geschonken!...
 De geesel is voor 't volk, als 't weeklaegt om zyn lot!...

De gramschap kleurt Borluuts verbleekte wang,
 Die spruit eens adelstams der oude dagen.
 Zulk een vermeetlen toon duldt hy niet lang.
 ‘Wat snoode tael? wie durft het volk verlagen,
 Dat Vlaendrens grond zoo dikwils heeft gered;
 Dat, als het recht de poorters riep ten stryde,
 Een knotse greep, en sneefde op 't eerebed,
 Daer de edelman stond aen der Franschen zyde,
 En, vuige leliaert, de slaef was hunner wet?’

‘Miskent ge, gilt men uit, aldus ons recht?’
 - ‘Ik zeg wat waerheid is, en hy die 't zegt,
 Mag op zyn stam en op zyn wapen bogen.
 Wat grys blazoen is sneller uitgevlogen
 Dan der Borluuts blazoen naer 't Sporenveld?
 Wat edelman heeft zich naest dat gesteld,
 Toen Brugges leeuwenvaen ter wrake waeide,
 Toen Breydel zyn onaedlik slachtmes zwaeide,
 En de onbekendste rees ten hoogsten rang van held?’

De waerheid sprak met onweêrlegbren klem.
 Hun dolle blik bedreigt den ridder bloedig:
 ‘Wat geldt een knots by 't zwaerd, vele eeuwen moedig?’
 Bruist, als een vloek, hun sidderende stem.
 De graef verneemt wat twist is uitgebroken:
 ‘Een toornig woord zou onze vreugd bestoken!
 Vergeet men dan, hoe roozen onzen disch
 Mild overgeuren?... Zou de tweedracht spooken,
 Waer vrede en vrolikheid den gastheer dierbaer is?’

Maer wat menstreele zal hier de cyther slaen?
 De wyn schuimt op; wie wordt der zangen schepper?
 De horen schalt, en kondigt ridders aen;
 De valbrug dreunt van paerdenhoef-geklepper,
 De zaeldeur knart; der dischgenooten oog
 Rust vragend op een wonderlik vertoog.
 Een' zanger ziet men statig binnentreden.
 Een maegd geleidt den bard, die, traeg van schreden,
 Vergrysd en blind is, maer wiens schouder nog niet boog.

Het kalm gelaet, de witte kruin, de baerd
 Die nedervloeit, maekt reeds hem eerbiedwaerd.
 Zyne elpen luit voerspelt verheven zangen.
 Zyn forsche heup draegt een ontzachlik zwaerd.
 De blonde maegd, met zwart fluweel omhangen,
 Ryst op, als eene onttroonde koningin,
 En diepe smart spreekt uit haer peinzende oogen;
 'Wat is ze schoon!' zegt menig diepbewogen.
 Haer reinheid breidelt elk hartstochteliken zin.

'Zyt welkom, gryze zanger!... eedle maegd!...
 Zing ons een lied, dat onze vreugd vermeerder!
 Ge ziet in my een' warmen zangvereerder:
 Ik reike, zoo gy onzen disch behaegt,
 Myn gouden feestbokael u tot herdenken;
 Eene andre gift zal ik uw dochter schenken.
 - 'O machtig heer (spreekt de onbekende stil),
 Ze is niet myn dochter; maer 'k zing op uw wenken,
 En zegeprale 't lied, dat God my zenden will!'

Plechtstatig knielt hy met haer op den grond,
 En bidt: 'O Heer, wien in der heemlen kringen
 De gouden harpen 't driemael heilig zingen,
 Wiens gunst het zwaerd my liet, de luit my zond,
 Om door haer spel me, in 's levens avondstond
 Van 't godlik licht der zon beroofd, te troosten,
 Beziel my, als den balling van het Oosten,
 Wiens eenzaam hart op Babels oever bloedt!'
 Hy ryst, en speelt, en 't lied ontstroomt zyn vol gemoed.

Ontsluit voor 't medely uw borst;
 Bezweer de bliksems, reeds aen 't broeien!
 Gy banketteert, o Vlaendrens vorst,
 Terwyl een mensch hier kwynt in boeien,
 Die stout de waerheid zeggen dorst.

Hy kwynt in doodschen kerkernacht:
 Bevryd hem, en vul dan den beker;
 Of vrees, dat u de schale wacht
 Van dien gestrengen onschuldwreker,
 Die hooger zetelt dan uw macht.

Een deernistraen valle in uw wyn!
 Zie toe: eene engel treedt u nader:
 De telg van Seger Cortrezyn.
 Ze smeekt: 'Ontboei myn gryzen vader,
 En spare God u zulke pyn!'

En vraegt ge, wie zoo onverbloemd
 U spreken durft in deze akkoorden?
 't Is hy, door 't christenvolk geroemd
 Als schrik des Saracyns van 't Noorden.
 Ik klaeg u aen: 'k heb my genoemd!

De nevel, die des graven geest beslaet
 By damp des wyns, gelyk een droom verschoten,
 Verdween: het oog van Loodwik, breed ontsloten,
 Aenschouwt den held, die, als propheet, daer staet,
 De cyther in de linker hand en de ander'
 Omhoog, en roept, verbaesd: 'God! hertog Jan
 Van Luxemburg!' Hy rilt, en voor den man
 Van zwaerd en lier, den vorst, zoo groot en schrander,
 Verkrimpen in hun niet de graef en 't hofgespan.

Zoo ging het Balthazar, als op den wand
 In vuerge lettren eene onzichtbre hand
 De woorden schreef: 'Ge zyt door God gewogen!'
 Nauw durft de graef haer aenzien - haer, gebogen
 Vóór hem, zoo bleek als schoon, vol majesteit.
 'Ach! stamelt zy, volg Gods liefdadigheid,
 Heb, machtig heer, met vader mededoogen!'
 Ze schynt een geest, gedaeld in onzen nacht,
 Die slechts, opdat hy keer' ten hemel, antwoord wacht.

Maer vóór den blik des graven ryst de staf
 Van Frankryk, die den gryzaert wil verpletteren.
 Hoe zou Parys niet op de tanden knetteren,
 Ontsnapte een ziel als deze aen boei en graf!
 Toch ziet de graef op haer meelydend af.
 Wat zal hy doen? zy is zoo schoon, zoo teeder!
 ‘Uw vader, ach!... dael in zyn kerker neder.
 Hy tergde 't recht: ga, heil is u beloofd,
 Zoo hy gehoorzaam is... ga, red dat gryze hoofd!’

Nu heft de maegd zich op, door hooger hand
 Geheven uit het stof, en spreekt: ‘Myn vader,
 Wiens edel bloed my vloeit door hart en ader,
 Geduchte heer, verdient geen boei, geen schand.
 Een onverlaet heeft Cortrezyn belasterd,
 En myner liefde een vader wreed ontschaekt.
 (Hier schoot ze een blik vol toren op den bastert,
 Maset, gelyk door Godes hand geraekt).
 Ontboei myn vader, roept ze, of Vlaendrens leeuw ontwaekt!’

Maer stomme vrees doorwaert de ruime zael:
 Een schildknaep, met verbleekte kaek, verschenen,
 Gilt: ‘Brand!’ en ‘brand!’ herhalen ze altemael.
 - ‘O muiersnest! wie zou by zulk verhael,
 Vervolgt hy, zich van vloek en doemnis spenen?’
 - ‘Spreek!’ zegt de graef. Maset, op dit bevel,
 Roept, nauwliks staende op sidderende beenen:
 ‘Myn schildknaep, ja, al kwaemt gy uit der hel,
 Spreek op: wien geldt die brand? wat duivlen zyn in 't spel?’

- 'Geen ochtendglans brak nog de wolken door,
 Als helsch verraed uw burcht was ingeslopen.
 Uw kastelein, een Gentenaer, verkoor
 De vloekparty der Klauwaerts. God! by hoopen
 Bezwykt uw volk, door diepen slaep geboeid.
 'Wraek! brulden ze uit, 't vernielziek oog ontgloeid
 Van toren; wraek! laet ons de menschheid wreken!
 Waer schuilt hy, die om goud ons bloed by beken
 Deed stroomen?... doemeling!' De orkaen bruist voort en loeit.

'O wrokkend spyt! men zoekt al buldrend rond.
 Maset! Maset! is 't woord, dat in hun mond
 Ten moordsein bromt, om aller wrok te stoken.
 't Is één gekerm, één noodgil, uitgebroken
 Door 't gantsche slot! 't heelal scheen te vergaen -
 De laetste dag des oordeels opgestaen.
 'k Gryp, rillend, naer een knots, en stort in 't donker
 My, trots gevaer, naer 't somber toortsgeflonker,
 Ontdek een schriktafreel, en staer 't, verpletterd, aen.

'Eên lykenberg, één enkle plas van bloed!
 Doch aen myn arm leent wanhoop, kracht en moed;
 Ik hef het zwaerd: een knots verbreekt myn wapen,
 Een byl ryst naer omhoog, die my de slapen
 Te klieven dreigt, by schetterenden lach.
 Daer dreunt een stem: Spaer deze! hy vermelde
 Ras aen zyn heer, wat volksgericht hy zag.
 Hy redde my op Cassels oorlogsvelde:
 Men smeedde er onze boei: hier braken wy ze, als rag!

‘Geen bloedger zon van wraek steeg ooit ten trans.
 Men juichte alom: 't is onze beurte thands.
 Zyn burch ten minst zal vóór ons nederbuigen,
 En blyv' dat puin van onze wraek getuigen!
 De fakkel knapt: 'k zie nog der vlammen dans;
 Ik zie ze nog opeens, als slangen, kronkelen
 Rondom het slot; ik zie 't in asch vervonkelen.
 Ik rende als dol, op 't my geschonken ros,
 Naer hier.’ De schildknaep zwygt, en 's graven woord breekt los:

‘Die hoon eischt wraek: de galg klimme op dat puin
 Tot les omhoog! Vermeetlen, dat ze huiveren!
 'k Zal 't muiersnest van 't ongedierte zuiveren,
 En stouter heffe een nieuwe burch de kruin!
 Hun eerloos bloed zal tappelings vervloeien.’
 Nu vat de graef met wankelende hand
 Den beker aen, en steekt, van wrok aen 't gloeien,
 Hem naer omhoog: ‘Den muiet hoon en schand!
 Eer aen den franschen vorst, steun van myn stoel en land!’

De beker rust in 't einde, rondgegaen
 Van hand tot hand, en zesmael weder aen-
 Gevuld; de wyn heeft hunne ziel gekluisterd.
 Nu spreekt Maset: ‘Wie zou u wederstaen,
 O dapper heer? Wie, die den glans verduistert
 Van Frankryks vorst, een bliksem in den storm?
 Gy, Frankryks pair, o, mocht ge ontzachlik dagen,
 Als toen ge 't zwaerd hebt vóór Valois gedragen,
 By 's vorsten hulding!.... Vertrap d'oproergen worm!

‘Schoon ik geen gade of kroost betreuren moet,
 Ge kent myn smaed: 't verplengde bloed eischt bloed.
 Wat is myn schuld?... Ik heb uw recht voldongen
 Op have en erf, door vyanden besprongen.
 Wat werd myn loon?... Doch iets verzacht myn pyn:
 Niet vruchteloos hieft gy den ouden beker,
 En 'k vind in u een vorsteliken wreker.
 Verkeerde in vlaemsche bloed die fransche wyn,
 Dan eerst zou my de dronk er van verkwikkend zyn!’

De blinde man, de gryzaert, nog vol moed,
 Ryst op. ‘Maset, uw gramme borst gaet zwanger
 Van wederwraek: de deugdgewyde zanger
 Doorziet uw ziel; ze blaekt van helschen gloed.
 Geen tollenaer, o graef, beheersche u langer!
 Doe recht, opdat zich 't volk geen recht verschaff;
 Wees geen vassael van onberaden vorsten,
 Die 't volk als vee, al zweepend, dryven dorsten;
 Maer 't u vertrouwde zwaerd zy Vlaendren 's Eeuwgen staf!

‘Vergeet het niet: de Heer is liefde en licht.
 Zoo gy de stem eens gryzaerts wilt gelooven,
 Zal christenliefde uw torenvlam verdooven,
 En gy zult enkel slaef zyn van den plicht.
 Welaen, wees stout: durf mensch, o landvorst, wezen!
 Laet Vlaendrens volk u in den boezem lezen!
 De vriend van 't land, de vriend van hertog Jan,
 En grave Guy, de vlekkelooze man,
 De ridder, waerd aen 't volk, keere uit den kerkerban!’

De blinde zwygt: die vaderlandsche galm
 Doet menigeen tot in 't gebeente sidderen;
 Die galm spelt wraek aen diepgevallen ridderen,
 En hertog Jan zit neder, groot en kalm.
 Maset staet op, en heft den gouden beker,
 Waer, onverbleekt, ter sluiks de doemeling
 Vergif in smeeet, besloten in zyn ring.
 'Ja, Vlaendren leve, en leev' der onschuld wreker,
 Zyn brave vorst! Dien wensch beaemt dees gantsche kring....

'Dat deze feestdrank allen welkom zy!
 En gy, o maegd, gy, die uws vaders banden
 Verbreken komt met liefderyke handen,
 O schoone, waerd' des hemels medely',
 Dat ook uw ziel dien wensch den lande wy':
 Zoo moog' de graef en kind en vader paren!
 Hy reikt den kelk: en zy, met angst in de aëren,
 Zy neemt dien aen, en heft tot God den Heer
 Het biddend kinderhart, en de Opperste ziet neêr.

En hy verhoort ze: een reddende engel daelt,
 Als 't zonnelicht zoo schichtig toegevlogen,
 Vol teederheid, die uit zyn blikken straelt,
 By 't zien der maegd vervuld met mededoogen.
 Hy staet ter waek voor 't dreigen van den Dood.
 De maegd grypt moed, en neemt met vaste vingeren
 Den moorbokael, waeruit een slang, die 't snood
 Vergif verzwolg, op eens, met bochtig slingeren
 Vóór haer ontzetten blik, gelyk een schim, verschoot.

‘Leev' Vlaendren en myn vader!’ roept ze luid.
De goddelooze beker is gedronken;
Haer bleekheid week. Maset verbaest, verzonken
Vóór 't wonder, dat zyn vloekontwerpen stuit.
Nu juicht Borluut de vreugd zyns harten uit.
Een zaelge traen rolt van de ontroerde wangen
Der maegd, vergeefs door boosheid aengegrimd.
‘Ga, jonkvrouw, zegt de graef, naer uw verlangen!’
En 't licht der hoop is in haer jammernacht ontkimd.

De kerker.

Nec auras
 Respiciunt, clausi tenebris et carcere caeco.

VIRG., *Aen.*

..... o God, 'k ben vader: 'k voel het bloed
 Van vader in dit hart.

BILD., *Ond. der eerste Wareld.*

Tweede zang.

'k Werd met u reeds in de yzren boei gekneld,
 Dampierre! ik heb uw brekend oog gesloten,
 Wanneer ge, uw Philippine toegeschoten,
 Ten hemel vloogt, eerst vry van 't fransch geweld.
 Het liet my los, en, Vlaendren toegesneld,
 Hoorde ik op nieuw de krygstrompetten schetteren;
 Met Loodwiks vader snelde ik weêr ten kamp.
 Een goedendag dreigt hem het hoofd te pletteren,
 En dees gekluisterde arm voorkwam dien rouw en ramp.

'Hy drukte zoo hartstochtlik my de hand,
 En riep: Myn vriend, Bethune dankt u 't leven;
 Een nieuwen glans hebt ge uw blazoën gegeven;
 Wees maerschalk van 't doorluchte Vlaenderland!
 Die titel moog' den trots van andren wekken,
 'k Bezit er een, dien strafloos niemand schendt -
 Wiens majesteit my 't gryze hoofd moest dekken
 Voor schenners, hoe aen gruwlen ook gewend;
 Die titel, my ten schild, was 't burgerrecht van Gent!

'Ik smeek, o Heer, u voor my zelven niet!
 'k Mocht vyftig jaer voor 't land van Vlaendren stryden,
 En wil daeraen myn laetsten bloeddop wyden,
 Die heden licht voor eer en recht vervliet.
 'k Vraeg voor myn kind alleenig mededoogen:
 Voor haer die traen van 't afgemarteld hart.'
 Zoo bad de gryze, in 't kerkerstof gebogen,
 Vergat zyn eigen leed en lot, hoe zwart,
 En zyner borst ontvloog een zucht van vadersmart.

Het lampj', als by der dooden asch ter waek,
 Glimt, aen het laeg gewelfsel opgehangen,
 Opdat het zulk verblyf te droever maek'.
 Hy is van zichtbre duisternis omvangen,
 De onzalige, die, biddend, starrenwaert
 Zich hief, als op Elias vuerge wagen,
 Viel in uw nacht terug, ellendige aerd,
 By 't deurgeknars: 'O, is myn uer geslagen,
 Roept hy, ik ben bereid: ontboei' me 't beulenzwaerd!

‘Men brasse en zing’, my wacht een hooger feest...’
 Hy keert zich om.... God! is 't een hemelgeest,
 Die redden kooft, of vliegt zyn dochter nader?
 Ze stamelt aen zyn boezem: ‘Vader! vader!’
 - ‘O dierbaer kind!’ bedankt, bedankt zy God!
 O liefdrykste aller kindren, die 'k omstrengel,
 Schoon vastgeboeid, 'k bedrieg me niet, o engel!
 In hemelryk verkeert dit kerkerslot.
 Herdenkt, wie u aenschouwt, nog vroeger jammerlot?

‘Ik bad voor u den Vader van 't heelal,
 Ik bad den Geest, der vryheid ten beschermer,
 Ik bad den Vorst, verdrukten ten ontfermer,
 En die ook thands ons niet verlaten zal.
 Verdwaesde waen van laffe slavenzielen!
 De vryheid valt niet met myn schedel neêr.
 Heil my! my knelt geen knagend hartezeer,
 Geen angst als hen, die vóór de kluister knielen;
 'k Ben zalig, ja: ik zie myn Catharina weêr.

‘Wie bracht u hier? vast een eerwaerdig man,
 Een edel hart, door ramp ook neêrgeslagen.’
 - ‘Ja, vader: 't was de brave hertog Jan
 Van Luxemburg, een held der oude dagen,
 Die manlik hier uw vryheid durfde vragen,’
 - ‘Heb dank, myn vriend, heb dank voor zoo veel troost!
 Riep Cortrezyn, met opgehevene armen.
 God, die 't u loon’, moge uw geslacht beschermen,
 O dappre, wien voortaan geen morgenschemer bloost!’

- ‘Och vader, hadt ge op 't feest zyn harpakkoord,
 Hadt gy zyn lied, zyn roerend lied gehoord!...
 De wreedheid zal den boezem niet verstalen
 Aen Loodwik, neen: ik mede, ik bad zoo teêr.
 Uw leed heeft uit; ras zult ge zegepralen.
 Een blyde zon verguldt uw burcht dan weêr.
 Nu treuren daer uw ros, uw hond, uw bloemen;
 Nu treurt al 't land, dat zuchtend u blyft noemen:
 De moed van Vlaendren stortte in banden met u neêr.’

- ‘Denkt Loodwik, dat hy, naer zyn trotschen zin,
 Dees vlaemsche borst met ambten om mag koopen?
 Op gistren trad hy stil dees kerker in,
 Gelyk een slang, in slaep ons toegeslopen;
 O Cortrezyn, sprak hy, gy, vaders vrind,
 Grootvaders steun, verlaet ge dan hun kind?
 Zal Vlaendren, dat op vreemde hulp durft hopen,
 My, zynen graef, vertrappen in het slik?
 Bescherm myn stoel, en u verhoogt graef Lodewik.

- ‘Graef Lodewik, 'k vermaende u als myn zoon;
 Myn vinger toonde u d'afgrond, opgebroken
 Vóór uwen voet: 'k heb vry en vrank gesproken,
 Na vyftig jaren dienst.... ge ziet myn loon!
 Ja, Frankryk, als de vooglaer stil verdoken,
 Beloert zyn prooi. Hoe zou des afgronds kolk
 Niet schaetren, dorst gy onzen handel boeien;
 Zoo ge Englands wol, die 't weven hier deed bloeien,
 Op Frankryks wenken, laf ontrukte aen 't stervend volk!’

- 't Volk! riep hy uit, gelyk een donkre orkaen
 Losbarstend; 't volk!... moet ik die tael ook hooren
 Uit zulk een mond!... Vlieg' 't volk ter hulp u aen,
 Dat gy bestondt tot weêrstand aen te sporen!
 Geeft my, ook hier, uw Engeland de wet?
 - 'Een volk kan niet vergaen, is 't vryheidlievend,
 O Vlaendrens graef!... want uit zyn nacht, hoe grievend,
 Daegt eenmael licht. Een Mozes kooft, die redt,
 Wanneer een yzren staf 't wanhopig volk verplet.

'Sluit de oogen niet, myn meester, voor den glans,
 Die heerlik straelt op 's lands kronykenbladeren!
 Wat Châtillon maekte immer Brugge fransch?
 Wat Gentenaer bewierookt landverraderen?
 Herdenk den roem, die Groeninge overblinkt!
 Hoe menig naem, die dóór alle eeuwen klinkt,
 Verhief zich daer met dien van Piet de Coninck!
 De vryheid werd den volke er tot belooning,
 En 't zegeteeken rees, dat slechts met de aerd verzinkt.

'Ik zweeg: geen woord, dat zyn' verbleekten mond
 Ontvlood, en ik verstond dit toornig zwygen.
 Ik zag zyn borst naer helschen wellust hygen,
 Naer wraek. Zoo 't licht des bliksems blonk in 't rond,
 Zwygt alles doodsch: door zwarte hemelperken
 Breekt nu de donder uit, met gloênde vlerken,
 En heinde en ver holt alvernieling voort.
 'k Bleef kalm: my scheen een engel te versterken,
 En dreigend ging de graef, maer sprak geen enkel woord.'

- 'Beschut me, riep de maegd, o groote God!
 Gy weet hoe ik bemind ben van myn vader,
 Hoe ik hem min: 'k deel met hem ieder lot,
 Maer zonder hem...' Hier zwygt ze, en dringt zich nader
 Aen vaders hart, met stelpeloos geweent,
 En knelt dien vast, en staert ten hoogen heen.
 Maer, zie, de kerkerlamp verbleekte en doofde:
 De lieve maen, die 't wolkgevaert doorkloofde,
 Verspreidde een schemer, die door de yzren tralie scheen.

- 'Myn dochter, hoop! de maen daelt in dit graf,
 Gelyk een geest, om ons tot moed te manen.
 Gewis, de Heer zag neder op myn tranen;
 Hy telde die, en droogt ze spoedig af.
 Myn klachte steeg tot vóór den opperzetel;
 Hy vonnisde een ondankbre, die vermetel
 My én den lande én u ontrukken dorst.
 Met wat triomf zyn fiere waen zich ketel',
 Hy sidder' reeds op aerd voor aller vorsten Vorst!

'Gy zyt myn kind: ook u doortintelt moed.
 Had my de Heer een zoon in u geschonken,
 Ik had in u een wreker opgevoed.'
 - 'Ja, vader, 'k heb uw ziel, ik ben uw bloed;
 Waer de eere roept, voel ik myn borst ontvonken.
 Myn haet voor dwang is sterk gelyk uw haet.
 Wee Loodwik, wee, zoo hy, naer Frankryks wenken,
 Een enkel hair van vaders hoofd durft krenken!
 Ja, 'k voel het: 't is uw hart dat in myn boezem slaet.'

- 'Dank, driemaal dank!' En uit het schamel kleed,
 In lompen om zyn ridderboezem hangend,
 Haelt hy een kruisj', en 't aen zyn harte prangend,
 En kussend: 'Ras is 't uit met al myn leed!
 Zie hier wat my een hemel heeft ontsloten,
 By 't blaffen der op my verhitte hel.
 'k Ontfing dit kruisj', o kind, by 't laetst vaerwel
 Van uwer moeder, half der aerde ontschoten;
 Aenvaerd het, kind, en dat het u geluk voorspell'!

'Neen, wanhoop aen een beter toekomst niet!
 Die sterven kan, is allen dwang ontwassen.
 Zou slaverny den braven Vlaming passen,
 Die 't tempelkruis, als sein der vryheid, ziet
 In 't zwerk? Is hy voor vryheid niet geboren?
 Heeft hy gebukt by Cesars heirgeweld?
 Voor Vlaendren ryst eerlang een sterke held,
 Een edel mensch, tot redding uitverkoren:
 Zyn scepter is zyn woord, zyn naem is Arteveld'.

'Zoo 't my ontzegd is hertog Jan te zien,
 Breng hem myn groet, meld hem myn vryheidsdroomen.
 De Algoede wil den lyder naderkomen,
 Die steeds hem eerde op onverslaefde kniën.
 Kind, bid voor my, en, slaep ik by de vromen,
 Staer op dit kruis, en denk: de Alvader leeft,
 Die eens my paert met onvergeetbare ouderen.
 Vaerwel!' - De maegd is kalm, rust op zyn schouderen,
 En staert op 't kruis, en schreit en hoopt, en bidt en beeft.

En de yzren deur des kerkers krysch; ze ontsluit.
 Een stem bromt in dit graf: 'Koom, jonkvrouw, mede!'
 De gryze zegt: 'Myn kind, ga, ga in vrede.
 Vaerwel!' - 'Vaerwel, myn vader!' roept zy uit.
 De vader bidt, op 't aengezicht gezonken,
 Teruggebonsd in d'ouden kerkernacht,
 En weêr aen 't graf der eenzaamheid geklonken,
 Maer waerdig zyn verheven voorgeslacht,
 En 't schrikverblyf weêrgalmt van Catharina's klacht.

Zy wil vergeefs op nieuw aen 's graven voet
 Zich storten; ach, de zael blyft toegesloten:
 Een stalen wet heeft haer daeruit gestooten.
 Bang voorgevoel vermeestert haer gemoed;
 Maer hertog Jan, gelyk een held gerezen:
 'Ik ben uw andre vader; 'k wil het wezen.
 Verlaet de krocht, waer weelde en wreedheid brast,
 Koom dochter, gaen we zaem! Wat zoudt ge vreezen?'
 Hy zwygt, terwyl hy naer heur natte wangen tast.

Ze ryden voort. De valbrug, straks gedaeld,
 Steekt weêr in 't zwerk haer zwarte reuzenarmen;
 Ze ryden. God wil Cortrezyn beschermen!
 De onmeetlikheid des hemels treurt; flauw straelt
 De bleeke maen, door wolken overwassen.
 De stormwind giert, de stammen kraken, plassen
 Hoort men het nat; de honden huilen, bassen
 In 't rond by sombren echo, raven krassen,
 En 't hoefgeklepper klinkt, met snellen slag herhaeld.

Van 't rennend ros, gewoon aen heure hand,
Bestuert de maegd manhaftelik den teugel,
En om haer middenlyf sluit de armenband
Des blinden vast. Ze vliegt, licht als een veugel,
Voorby de plaets, geen slavenramp bewust,
Waer 't blank gebeent van vlaemsche mannen rust,
Voor 't vaderland, gesneuveld trouw en wakker,
En stal- by stallicht danst op 's Heeren akker;
Maer zy schiet heen, terwyl ze bidt, en 't kruisjen kust.

Het klooster van Ste Baefs.

Hos castris adhibe socios, et foedera junge.

VIRG., *Aen.*

...We ontmoeten u als lot- en leedgenoot,
Wie één belang verbindt in hun gemeenen nood.

BILD., *Onderg. der eerste Wareld.*

Derde zang.

Het oosten bloost eerlang: het kloostersticht
Van Sinte Baefs, beroemd uit oude tyden,
Toeft, psalmend, op het blyde morgenlicht,
En plechtig rolt de toon der ingewyden
Door 't kerkchoor over 't sluimerend gebeent.
Nu zwygt die toon: de rei staet op, vereend,
En Fulcro stapt, met kalme en ernstige oogen,
Den kerkstaf in der hand, van hen omtogen,
Wier stille statigheid dien abt ontzach verleent.

En in hunne ooren ruischt, als troostend lied,
 De naklank dier onsterfelike psalmen,
 Die David, in den afgrond van 't verdriet,
 Uitboezemde, en voor Sion deed weêrgalmen.
 O Poëzy, die, waer ons de aerd verstiet,
 Mildst overvloeit van teedre hemelklanken,
 Hoogchoorlamp, die vóór 't outer immer waekt,
 Zy hadden mede u zaligheid te danken,
 Ook na drie duizend jaer van Davids gloed doorblaekt.

Zy baden God voor de eedle gentsche stad,
 Wier gryze wiege stond waer zy nu knielden,
 En, als de geur van 't heilig wierookvat,
 Klom 't rein gebed dier mannen, dier bezielenden,
 Wier eenzaamheid den landrouw niet vergat.
 Zy vierden Gent, gelyk een goede moeder,
 Te meer bemind na 't leed ze meer omzet,
 En Cortrezyn was hun een waerde broeder,
 Die in de boeien zucht, van vlekken onbesmet.

In 't spreekvertrek zit de abt op eiken stoel,
 En nevens hem staet Jakob Artevelde,
 Het aengezicht vol rustig vreugdgevoel.
 Dan Fulcro wenkt, en elk die hem verzelde,
 Vertrekt: 'Myn vriend, reeds is de kim verguld:
 Eerlang bekroont de Heer ons ongeduld.
 Dien zetel ziet ge op koning Edward wachten;
 Ik steun op u, en hy op onze krachten.
 God geev', dat onze hoop nog heden zy vervuld!'

- En Artevelde: 'Als Vlaendren in het veld
 Werd uitgedaegd, en rees om 't zwaerd te bryzelen
 Des vyands, ook by 't machtigste geweld,
 En in de boei den dryver zelv' te gyzelen,
 Behoefde 't volk geen enklen bondgenoot:
 Vol zelfvertrouwen bleef ons Vlaendren groot:
 Maer England moet 's lands arbeid nu beschermen.
 De nood klimt hoog: van duizend weversarmen
 Bezwykt de maegre hand, en reikt vergeefs naer brood.

'Er was een tyd dat Vlaendren Vlaendren was,
 En de oude glans der kruisvaert 't overstraelde.
 Euroop, dat bly der Belgen naem herhaelde,
 Knielde in het stof by hun geheiligde asch.
 Nog overschaduwte Christus graf 't gebeente
 Van Godefried; nog leeft de volksgemeente,
 Waer dietsche zin den adem vroeg aen gaf;
 Maer ons bedreigt het aeklig lykgesteente,
 Dat vóór het lyf bezwyk', de ziele sluit in 't graf.

'Wien danken wy 't ontwrichtend landsgekwel?
 Wie, wie ontsloot dit graf voor onze voeten?
 Hy, dien we als hooggeduchten heer begroeten,
 Vassael des Franks, Valois ten hofgezel.
 Hy heeft zyn staf en rechterszwaerd versmeten,
 Opdat de naem hem blyv' van Vlaendrens graef;
 Hy durft zyn volk en zyn geslacht vergeten,
 Opdat hy heersche, omstrengeld met een keten,
 En wil ons slaven zien van hem, den laegsten slaef.

‘Ziet gy die steden, fier eens op haer wal,
 Die Frankryk moest ontzien met harer kroone?
 De grave doemt ze tot onmerkbren val.
 Ziet gy dit oord, der welvaert eens ten troone?
 De grave ontzielt er de oude nyverheid.
 Ziet gy dit heir, dat eens de Vlaming vormde,
 Toen willekeur op recht en voorrecht stormde?
 De grave schendt die legermacht, verbreidt
 Alom het tweedrachtzaed, en heet dit stadsbeleid.

‘O Fulcro, ik herdenke, 't hart in gloed,
 't Tornooi, waerop ik eerst myn bruid aenschouwde.
 Wat ridderpracht ook Drongens burcht ontvouwde,
 Wat schitterglans van schoonheid en van moed
 Er uitblonk, niets ontroerde als zy myn boezem,
 Wen Cortrezyn, de in roem vergrypde held,
 My, d' overwinnaer, naekte, vergezeld
 Van die geliefde, ontloken in haer bloesem,
 En door heur hand de kroon me op 't voorhoofd werd gesteld.’

- ‘O Jakob, ik herdenk den heldentyd,
 Toen wy te gaêr naer 't eiland Rhodes voeren
 In onze lente, aen wapenroem gewyd.
 Ik zag u macht en wysheid samensnoeren.
 God sprak tot my, en 'k leide 't harnas af
 Voor 't stil habyt van dit godvruchtig klooster;
 Maer, vreemd aen de eer, dat licht verstuiwend kaf,
 Bleef my in u, oud wapenvriend, een trooster,
 Dien Hy aen Gent tot steun, misschien tot redder gaf.’

‘- Tot redder, zegt ge, o Fulcro!... groote God!...
 Getuig' het u die borst, zoo sterk aen 't jagen!
 'k Doorgrondde 't helsch ontwerp van 't bastertrot.
 't Zal nimmer tot hun laegheid ons verlagen.
 Der steden trits, als reuzen opgegaen,
 Landgrensbewaerders, wil ik wedergeven
 Aen Vlaendren; 'k wil zyn welvaert doen herleven,
 Vereenen zyn banier aen Brabands vaen;
 Ja, 'k wil den naem van Belg na eeuwen op doen staen!

‘De stad van Gent, door 't heilige gebeent'
 Van held Borluut des Sporenvelds verdedigd,
 Ryze op! Haer recht, in Cortrezyn beleedigd,
 Eischt wraek: zoo hebb' die dappere uitgeweend!
 Men eische weêr, wat listig werd geschonden.
 Ik heb de macht der neeringen hervonden,
 En tot een wapenbondel vastgepaerd;
 Ik heb en stad en land te saem verbonden.
 Zyn de eedlen leliaerts, het volk is vlaemsch van aert.

‘Wy zullen 't lykgesteente, dat ons drukt,
 Opheffen met vereende burgerschouderen.
 'k Wil, dat de graef aen dien Valois ontruikt,
 Terug zie op de deugden zyner ouderen.
 Hy blyve trouw aen Frankryk, als vassael,
 Doch leere, in plaets van franschen luim te vieren
 En aen het hof zyn vryen rang te ontsieren,
 Des Vlamings recht, belangen, zede, tael:
 Want sedert eeuwen knaegt geen roest aen 't vlaemsche stael.’

'Valois aen my uw troon! denk' Edward. Wat,
 Wat deert het ons, wie ook dien troon besteigere?
 Maer 't deert ons, zoo Britanje ons langer weigere
 De blanke wol, der wevers eersten schat.
 Laet Loodwik voor zyn franschen meester kampen
 En mooglik voor die heerschappy vergaen,
 Verzwaren wy ten minst niet onze rampen:
 Het geldt ons eer, en recht, en volksbestaen.
 Werk! onafhanklikheid! die leus heff' Vlaendren aen!'

- 'Vriend, Jakob, spreek: zoo gy eens worstlen moest
 Met vyandschap van diepondankbre kinderen,
 Na gy ze ontrukte aen al die volksverslinderen;
 Zoo gy den dolk, die mede nooit verroest,
 Zaegt ryzen om de borst u te doorsteken;
 Zoo gy van eeuw by eeuwe werd bespot
 Tot dan, wen al de graven openbreken,
 Wat zoudt ge, zoon?' - 'De vlaemsche rechten wreken:
 Te sterven voor zyn land is een benydbaer lot.'

Hy zwygt, en op des kloosters voorhof klinkt
 De hoefslag van een rossenpaer, omgeven
 Van stael: men naekt het venster, en daer blinkt
 Des konings helm, dien veedren ryk omzweven;
 Des luipaerds wapen schittert op zyn borst.
 Doch welk een ridder vergezelt den vorst?
 De somberheid heerscht in zyn vliegende oogen,
 Woest overschaûwd van kromme wenkbrauwbogen:
 Zoo staert eens ballings oog, dat naer zyn haerdsteê dorst.

‘Wees welkom, heer, in dit ons stil gebied!
 Schoon zonder pracht, treedt gy als vorst ons nader,
 Als bondgenoot.’ - ‘U weêrgroet, achtbre vader!...
 En gy, dien elk met liefde en eerbied ziet,
 Ik wenschte al lang, u, moedige Artevelde,
 Van naderby te aenschouwen met uw vrind.
 Wat heil wanneer een vorst een raedsman vindt,
 Wiens wysheid perk aen hoofsche listen stelde!
 Gelukkiger de vorst, van zulk een man bemind!’

En Artevelde buigt met diep ontzach:
 ‘Wees welkom, ja, in deze vredewoening,
 Vorst, als een vriend, gekend sints jaer en dag,
 Een, van Gods hand gezalfde, ware koning,
 Dien 't vrye hart des burgers eeren mag.
 Sprei over ons den vleugel uwer liefde!
 Beschut ons volk, dat eens dien schut vergoedt -
 Een volk dat vroeg den Oceaen doorkliefde,
 Uw nyvrig Albion ten blyden handelsgroet.

‘Uw koninkryk, van ouds door wysheid groot,
 Nam eenmael onze handelwetten over.
 Ook Brit en Belg, die éénen stam ontschoot,
 Bekroon' zich met het eigen vredeloover!
 Wy willen recht, en werk, en welvaart weêr,
 En doen des noods op nieuw een burgerheir
 Verryzen uit den grond, om dien ten schilde
 Te strekken, als waer Breydel 't wapen drilde.
 Steun onzen handel, vorst, en handhaef Vlaendrens eer!’

- Uw schitterend voorheen stort me eerbied in,
 Zegt Eduard: ik laet u recht weêrvaren.
 Het gentsche volk is groot van ziel en zin.
 Europa blyft verbaesd op Vlaendren staren,
 Dat eerst van allen 't vryheidslicht mocht baren,
 Den langen nacht tot lachend morgenrood.
 Laet ons 't voorheen hersnoeren aen het heden!
 Koom, onder één banier te saem gestreden,
 En 't kroost der Belgen stapp' naest my als bondgenoot!'

De vreemde ridder, ongeduldig, wringt
 De vuisten toe, door yzren dos omringd,
 En schudt zyn helm om 't vorstlik woord te staven,
 Maer zyn gepeins blyft in zyn borst begraven;
 Britanjes heer, wiens geest er binnendringt,
 Gebiedt wel met één aenblik dien gebaren,
 Maer niet den wrok, die immer klimt en gloeit
 In 's ridders oog, terwyl, nu voortgevaren
 Met spreken, Eduard door wenk en woord hem boeit.

'Dezelfde vorst, die u den slavenband,
 Sints lang gesmeed, zoo schandlik, zoo vermetel
 Vastsluiten wil rondom de vlaemsche hand,
 Ontzegt my stout den erfeliken zetel,
 Die tot myn ryk naer alle recht behoort;
 Ik vloog om hem den yzren staf te ontrukken,
 Die Vlaendren zoo baldadig durft verdrukken.
 Van Brandeburgsche en Kleefsche macht geschoord,
 Vaerde ik Valois in 't schild, door wraekzucht aengespoord.

‘Wy hebben vol verheven riddermoed
 Gestreden, en op fransche bekkeneelen
 't Stael botgeschaerd, en 't land gemest met bloed
 Van vyanden: toen trof ons tegenspoed,
 En 't noodlot scheen met onzen wensch te spelen.
 In Brussels wal vergaderde onze raed.
 Uit éénen mond sprak hy: Valois moet vallen,
 Zoo nevens u, gelyk metalen wallen,
 Het glorieryke heir der vlaemsche mannen staet.

‘Ik zweer het, by myn vorstenwoord: ik zal
 Aen Vlaendren zyn drie steden wederschenken,
 En 't oorlogszwaerd bevryde Doorniks wal.
 Het vlaemsche bloed, den Franschen ten geval,
 Zal d'overzeeschen bodem niet meer drenken.
 Geen vrekke hand trekk', krachtens vuig verbond,
 Het hartebloed u langer af, belade
 Met schatting u, en roem' nog op genade,
 Als zy de klacht verstopt in Vlaendrens veegen mond!’

En Artevelde spreekt: ‘O machtig vorst,
 Ik zal den stam der Belgen samensnoeren;
 Ik zal des noods dien stam ten oorlog voeren,
 Die Cesars gier ten stryde dagen dorst.
 Laet Braband dan, laet Henegouwsche braven
 De broedervlag verheffen naest den leeuw
 Van Vlaenderland, dien slag by slag zag draven
 Ter heuchbre straf op Frankryks soldeslaven,
 En wankel' Frankryks troon, by 't daevrend wraekgeschreeuw!’

De ridder, de onbekende, slaet de vuist
 Aen zyn rapier: 'Wy zullen zegepralen.
 Ja, Vlaendren is nog 't land, dat menigmalen...'
 - 'Genoeg, bedaer den wrok die u doorbruist!'
 Zegt Edward; op dien mond legt hy zyn vinger'
 Maer in het oog des vreemden blaekt de gloed,
 Die zichtbaer spreekt, terwyl hy zwygen moet:
 Men leest er in, dat, waer hem 't lot ook slinger',
 Hy vlammen zal naer felle wraek op 't fransch gebroed.

- 'Die zich verheft, in vorstendeugden ryk,
 Zegt Artevelde, erkennen wy voor koning.
 Sta zyn blazoën, met leliën te prijck!
 Hem onze trouw, zyn liefde ter beloening!
 Wie 't vaderland in zyn geheel herstelt,
 Is voor ons volk een vaderlandsche held;
 En wie 't beschermt, verdient zyn voogd te wezen.
 Ja, naest elkaër als vrienden opgerezen,
 Verbryzlen wy den troon, vloekzetel van 't geweld.'

De ridder roept met vonkelenden blick:
 'Dael van den troon, Valois! 'k ben ras gewroken.'
 - 'Wie zyt ge?' vraegt hem plechtig Fulcro. - 'Ik?
 Spreekt de andre, fier het hoofd omhoog gestoken,
 Wie 'k ben? Ik ben de kleinzoon, 't echte bloed
 Van Robert van Artois, door vlaemsche knotsen
 Te Groeningen geveld; ik heb zyn moed
 En haet geërfd, maer om den Frank te trotsen -
 Hem, die myn erf verzwolg, en schandlik op me woedt.'

- 'Gy... Roberts zoon!... (en de abt is uit zyn stoel
Gesprongen;) gy... des Vlamings zaek beschermen!
Maer Artevelde aenschouwt met kalm gevoel
Graef Roberts zoon; en deze, dreigende armen
Uitbreidend: 'Ja, dat vaders bloedge schim
My uit zyn graf op 't slagveld tegenklimm!
Hy zal zyn bloed ten minste niet ontkennen
In my, wiens recht een valsche neef durft schennen.
Nooit wykt dat manlik bloed, wat nood hem tegengrimm!.

'Herinnert ge u dit plechtig feest, o vorst,
Waerop de wyn den feestzang uit deed stroomen?
Daer zelfs doorknaegde spyt en wrok myn borst.
Naer oud gebruik was op den disch gekomen
De reiger, en, al lachend, Edward, dorst
Ge my hem bieden, als den lafsten ridder
Des christenryks, wien 't vadererf zoo snood
En strafloos werd ontscheurd; toen zwoer ik: Sidder'
De Franschman, die my hoonde! en 'k zwoer 't by vaders dood.

'Den lafsten ridder!... en 'k heb u gewekt,
Om met het stael uw troonrecht weêr te vragen!
Een vonkjen kan een vuerkolk opwaert jagen:
Gy hebt de hand ten franschen staf gestrekt.
Hy, die me wreekt, wreekt in myne eer myn vader.
Ik wil het zwaerd, oud steunsel van dien staf,
Op Kortriks grond gaen halen uit zyn graf,
Tot tuchtiging van zulk een helsch verrader,
En Vlaendrens laffen graef sta ik den reiger af.'

En Fulcro zegt, met uitgestoken hand:
‘De Almachtige gaf ons in zyn genade
Een bakermat, een tael, een vaderland;
Hy kooft den nood van 't lydend volk te stade.
Zou, wie den nest der vogeltjens bewaekt
Met vaderoog, een lydend volk vergeten?
Wee, wee den vorst die menschlikheid verzaekt,
Vóór 't aengezicht des Oppersten versmeten!
Tot godsdienst klimt de moed, voor menschenrecht ontblaekt!’

En allen trof des abtes machtig woord,
En, buiten Robert, sloeg op dit vermanen
Elkeen de boezem kalm. Als na de orkanen
Het zwarte zwerk verdween, dan glimt en gloort
De blanke maen, allengskens opgestegen,
En lonkt, als nachtvriendin, den omtrek tegen.
Nu lacht het veld, door schemerlicht gekust;
Nu geuren groen en loover allerwegen,
En langs het vlak der aerd heerscht ongestoorde rust.

Het Gentsche stadhuis.

Ducis et tu concipe curam

VIRG., *Aen.*

Neen, zegt hy, 'k laet mijn volk niet over aen den nood:

Hun krankte eischt lafenis en bijstand.

BILD., *Ondergang der eerste Wareld.*

Vierde zang.

Is dit het land, dat, onder Godefried,
 Des Christus graf aen boeien wist te ontscheuren,
 Dat nooit het pad des Christendoms verliet,
 En wellust kent, waer 't mag met lyders treuren?
 De Bouwkunst, die op dezen bodem 't zwerk
 Insteigerde, by 't scheppen heilger wonderen,
 Ziet, zuchtend, op haer onvoltrokken werk.
 Wat wraekgeest, die zyne onverbidbre donderen
 Schoot op het volk, voorheen zoo waerd der Moederkerk?

Wat somber floers dekt onze burgerschaer?
 Geen enkle klok, die nog de stille schreden
 Der godsvrucht roept te zaligen gebeden;
 Geen wierookvat geurt langer voor 't altaer;
 Geen Santenbeeld, eens in zyn nis aen 't pralen,
 Of 't daelde in 't stof; geen blyde kerkchooralen
 Verheffen psalmakkoorden tot den Heer;
 Het plechtig waslicht blyft den veege falen:
 Want Romes bliksem viel op 't worstlend Vlaendren neêr.

En toch wanneer heeft ooit dat christenvolk
 Met voller ziel gedorst naer licht en laving?
 Heel Vlaendren biedt het beeld van één begraiving.
 't Is weinig, dat een steeds verbrede kolk
 Den handel dreigt, en dat, met ydle handen,
 De wever beeft, wien nood en dood genaekt;
 Diep wroet een worm in Vlaendrens ingewanden:
 De leliaert, die eer en deugd verzaekt,
 Wil 't vaderland verslaefd, doch - Artevelde waekt.

Hy waekt, gelyk by nachte 't moederhart
 Op 't kranke kind; hy ziet de omglansde schimmen
 Der vaedren vóór zyn woelge sponde klimmen,
 En heft zich uit den afgrond van de smart;
 En, naest den man die doodsgevaren tart,
 Staen de Borluuts en staen de Vaernewycken.
 De gentsche stad heeft zich ten kamp omgord.
 Zy vreest niet meer, waer zulke mannen pryken,
 Wier gloeiende aenblik moed in elken boezem stort.

De eenvoudigheid van 't gentsche Kapitoel
 Is treffender dan weidsche vorstengrootheid,
 En vóór de bank der scheepnen rilt de snoedheid.
 De raed, wien Gent haer rechten aenbevoel
 In vrede en kryg, wil d'afgezant ontfangen
 Van 't fransche ryk met kunsteloos onthael,
 Oud Rome waerd: 't gericht-uitoefnend stael,
 En Christus beeld, aen 't bloedig hout gehangen,
 Zyn 't eenige sieraed der gryze stadhuiszael.

De vreemdeling treedt in met hoofschen groet:
 'Voorzienige bestuerders van der stede,
 Kiest vry: ik draeg in dezer hand de vrede,
 Of d'oorlog. Waertoe langer nog gewoed?
 In tegenstand verspilt ge uw jongste krachten.
 Uw eigen volk, eens kruipend aen uw voet,
 Ryst tegen u: wat hulpe nog verwachten?
 Nu Rome, eens uw almachtig bondgenoot,
 De laetste schuilplaets, Godes tempel, voor u sloot?'

Van Huuse spreekt: 'Wy hopen op den arm,
 Die onze zaek van 't onrecht af zal scheiden:
 God is met ons, schoon Rome ons niet bescherm'.
 Mocht niet de Lei ten handel zich verbreiden,
 Sints ons bestuer? Biedt aen het gentsche kroost
 Vorst Eduward geen vorsteliken troost?
 Schenkt Albion geen werk aen nyvre handen?
 Klink' moedloosheid een slavengeest in banden,
 Hy vreest niet voor den dood, die voor de schande bloost.

‘Reeds viel de vest van Biervliet vóór ons neêr.
 Eerlang zal Gent de tiranny bestryden
 Tot in haer krocht, en woekren voor zyn lyden
 Op hare kruin.’ - ‘Bescherme u God de Heer!
 Zegt de afgezant; maer doet ge 't stael ons wetten,
 Erkent ge 't bloed van Vlaendrens graven niet,
 Ryst ge op, welnu, wy zullen u verpletten.
 Geen steen, die op den steen hier overschiet,
 Indien de hemelwraek haer kruik hier ledig giet.’

- ‘De Heer regeert: Hy schiep het menschdom vry,
 Roept Vaernewyck; de sterfling schiep den kluister.
 Uw lastertong besmet der vryheid luister.
 Vertrek uit Gent, gezant der dwinglandy!
 Als Cortrezyn, Gents burger, uit het duister
 Des kerkers keert, zy onze wrok gestuit!’
 Hy zwygt. Bezield met vaderlandschen glenster,
 Naekt Artevelde 't needrig stadhuisvenster,
 En steekt de rechterhand naer 't hooge Belfroot uit.

‘Ik zweer 't by u, o arke van 't verbond,
 In vroeger tyd door vorst en volk gesloten!
 O toren, die, wanneer uw bronzen mond,
 Vergramd, ontwaekt, ten legertoichtgenooten
 De burgers omschept vol ontembren moed,
 Ik zweer 't by u (die de eeuwen aen uw voet
 Bezwyken ziet, en dien geen dag moog' slechten!),
 Getrouw te zyn aen duergekochte rechten.
 Ja, 'k wil, des noods, dien schat bezeeglen met myn bloed.

‘De Vlaming is zoo diep nog niet ontaerd,
 Dat hem de deugd der ingeslapen dapperen
 Beschame; neen! al rustte lang hun zwaerd,
 't Verroestte niet, en 't heeft zyn sneê bewaerd.
 Op Doorniks vest zal 't leeuwendel wapperen.
 Ons hoog beroep, wie zich daer tegen stell',
 Is vóór den troon des Oppersten gekomen.
 Gaet, rukt den bliksem uit der vuist van Romen!
 De hand der zege sluite ons de yzren poort der hel!’

Maer in de zael, waer geestdrift bruist en brandt,
 Uit dien verheven boezem overvloeiend
 In elke ziel, voor Vlaendrens grootheid gloeiend,
 Treedt statelik Sint Pieters abt, ter hand
 Den kerkestaf: ‘O voogden onzer stede,
 Bereidt ten kryge u voort, wilt gy den vrede.
 U dreigt de list met wreeden oorlogskamp.
 Als mensch, als Vlaming en als priester treft me uw ramp.

‘Verneemt, wat u myn mond vermelden moet.
 Ik knielde, ik riep op 't vaderland den zegen
 In onzer kerk, lang voor den morgengloed.
 Ik luister: iet ontzettends klinkt my tegen,
 Ik nader traeg, met zachtgezetten voet;
 Tot driemael toe hoor ik Bertulphus kloppen
 In zyn gewyde, aloude beenderkas.
 Gy weet die klok, die altoos waerheid was,
 Spelt oorlogszucht, bereid uw rechten te verschoppen.’

En Vaernewyck, met onverbleekt gelaet:
 'Heeft Loodwik zich aen Frankryk vastgesloten,
 Dat eeuwen lang door list of door verraed
 Ons heeft verdrukt, en menschlikheid verstooten, -
 Heeft Lodewik zyn wettig erf versmaed,
 Blyft hy daer vlyt en welvaert onderdrukken,
 Het past aen Gent pal tegen hem te staen.
 De aloude stad kan sterven, maer niet bukken.
 Gezant, ge bracht den kryg: ze neemt dien scheidsman aen.'

- 'De kryg! de kryg!' zoo roept de burglary,
 Die morgen licht den goedendag zal zwieren.
 Zy aedmen stil, ter schaduw dier banieren
 Der neeringen, die spel en feest versieren,
 Of wyden zich den arbeid, vranc en vry.
 Maer, hoor! daer vliegt van mond tot mond een tyding,
 Waer 't vlaemsch gevoel by huppelt vol verblyding:
 Vorst Edward, met zyn water-oorlogsmacht
 Opdagend, heeft den Frank een nekslag toegebracht.

By Vlaendrens kust, waer Sluis met yzren staf
 De zee bedwingt, daer rollen nog de wateren
 De lyken voort in 't eeuwig-rustloos graf.
 Verbazend was de wrok, die krachten gaf
 Der fransche vlote, de afgrond scheen te klateren:
 Als waer de storm den muil hem openspart;
 De pylen snorden om. Met grimmig hart
 Vloog een verderfgeest aen, by 't moordend schateren,
 En loerde op d'ondergang van koning Eduward.

Maer, zie, een vreemde ridder rees, en schoot
 Den koning by, en deed een bloedstroom vloeien.
 Hy kwam, en zag, en scheen het lot te boeien.
 Zyn woord, zyn wenk bezielde Englands vloot.
 Was hy een mensch? was hy een hooger wezen?
 Geen enkel oog drong ooit in dat vizier.
 Geen enkele wist, of hy, der aerde ontzezen,
 Omhoog niet keerde, sints, met trotschen zwier,
 De vlootvaen Albions boogde op dien krygslaurier.

‘Waer vliedt gy, o weldadig wondergeest?
 Gy slechts ontbreekt aen onzen dank en blyheid,
 Zucht Arteveld. Ge streedt voor recht en vryheid,
 En vlucht de vreugd van 't vaderlandsche feest.
 Ik zoek alom, en mag u nergens groeten.
 Ach, ademt gy dees luchtstroom in als ik,
 Laet me, voor 'k sterf, o ridder, u ontmoeten!
 Ach! laet myn ziel verheemlen in uw blik,
 Doorluchtig jongeling, die Frankryk sloegt met schrik!’

Hy mymert diep in eenzaamheid en nacht,
 En peinst aen haer, die in heur minnende oogen
 Een hemel hem ontsloot. Ze is heengetogen:
 De rouw heeft vast de maegd naer 't graf gebogen,
 En vruchtloos wordt ze nog van hem verwacht!
 Of daelt de slaep ook op zyn sponde neder,
 't Is enkel angst, die uit de droomen spruit.
 Hy ziet zyn gryzen vriend in boeien weder,
 Die om een dochter weent, om Arteveldes bruid.

Het goede Gent, met vreugdlicht overspreid,
 Juicht Edward toe, en Edwards gemalinne.
 't Aenschouwt verrukt die moedige vorstinne,
 Wier bloeiend schoon en teedre majesteit
 Haer meer verhoogt dan staf en kroon, en grooten.
 Zy is den volke een dierbaer onderpand
 Van 't machtig bond, met Albion gesloten;
 En elke strael, heur blyden blik ontschoten,
 Bezont en koestert zacht het lieve vaderland.

By 't volksgejuich, dat haer erkentlik noemt,
 Is zy Blandinus berg reeds opgestegen.
 Uit zyn abdy, zoo prachtig, zoo beroemd,
 Ziet ze en de stad, en haer verdienden zegen.
 Ginds, aen den voet des bergs, ja, allerwegen,
 Ziet ze (als by zomer nyvrig miergewoel),
 De neeringen aen 't werken en aen 't wemelen;
 Of wendt haer oog vol liefde naer de hemelen,
 En bidt, vol moederhoop, in overstelpt gevoel.

De boom der staetkunst, hoe dien stormgeweld
 Omschudde, wortelt diep door wyze zorgen.
 Zoo tiert een stam, die eedle vruchten spelt,
 Bedroppeld door een milden lentemorgen.
 Op gistren sierde een bloesemkroon zyn hoofd,
 En heden, by het stovend zonneglören,
 Met d'eersten lach der schepping, als herboren,
 Verlokt hy ons door spoedig blozend ooft,
 En 't hopen harte smaekt alreeds wat hy belooft.

De gentsche krygsmacht is der eere trouw,
 Gemeenteschild, die steeds de vest beschermde.
 't Was niet genoeg, dat Braband Gent omarmde,
 Westvlaenderen verheft, met Henegouw,
 Den liebaert, om den zegepalm te plukken.
 Franschvlaendren ziet eerlang, uit vyands hand
 Gerukt, het einde langer ongelukken.
 De Ruwaert voedt een droom vol zielsverrukken,
 En, scheemrend, ryst voor hem een belgisch vaderland.

Ja, Belgie klimt voor Arteveldes geest
 Als een gezin, met ééner zielzucht ademend
 In wel en wee, en by elk leed en feest
 Hetzelfde altaer met vast geloof omvademend.
 De staetsman droomt het zaligste verschiet:
 Op welken troon vorst Edward zy gezeten,
 Het vrye volk, dat bly hem hulde biedt,
 Brak en versmeet de laetste slavenketen,
 En Edward is zyn vriend, maer is zyn meester niet.

De Ruwaert wil de toekomst dieper in:
 Maer de Opperliefde, altoos vol mededoogen,
 Houdt deels met nacht dien tooverglans omtogen;
 En Artevelde, ryk aen burgermin,
 Geniet zyn droom, den tyd vooruitgevlogen:
 Colomb gelyk, die 't verre morgenrood
 Bespiedt, dat uit de nevelige kimmen
 Een nieuwe wereld, jong en frisch, doe klimmen,
 Geraden door 't vernuft, den hoon en dolk te groot.

De krygsvonk laeit. Blandinusberg begroet
 De mannen, uit germaenschen stam gesproten.
 De gryze abdy ziet Vlaendrens bondgenooten.
 Vorst Edward leest op hun gelaet den moed,
 Het erfdeel van den Belg uit Cesars tyde.
 Een hunner spreekt: 'Spitsbroeders, welke held,
 Die arm en geest den vaderlande wyde?
 Wie stapt ons voor ten dood of zegestryde?'
 En met ééne enkle ziel roept alles: 'Arteveld!'

- 'Het woord des volks is my een hemelspraek,
 Zegt deze: laet ons saem naer Doornik snellen!
 De wrake breek' daer uit, o lotgezellen,
 En onze zaek, o vorst, zy uwe zaek!'
 - 'O Vlamingen, myn liefde is u verpand,
 Spreekt Eduward: waer mocht ik trouwer vrinden
 Dan gy, tot steunpilaer myns zetels, vinden?
 Ziet, heden paert ons zelv' des Opperkonings hand.'

Hy wenkt; en, zwygend, wacht de gantsche rei.
 Een staetsjonkvrouw is lachend ingetreden:
 Ze draegt een kind, bedekt met gouden spreij,
 En reikt den vorst, het oog vol zaligheden,
 Den kleene toe: hy kust het lieve wicht,
 En heft het, op zyn handen, naer den hoogen:
 'Almachtig Heer van aerde en hemelbogen,
 Gezeteld in het ongeschapen licht,
 Wend op myn vadervreugd uw vaderlik gezicht!

‘O dierbaer kind, wees my een liefdetolk
In dit gewest! Blyf uwer wieg herdenken:
Word eens de vriend en liefling van dit volk!
En hunne trouw zal 't beste loon u schenken,
Dat een bekroonde schedel immer kent.
Groeï Vlaenderen en Braband op ten zegen,
Wier broedermin ons zoo veel zegens zendt!
Thands is myn dank en heil in top gestegen:
Ontfang een heilgen naem: ik doop u Jan van Gent!’

Voor Doornik.

Premit et murum circumsonat armis.

VIRG., *Aen.*

Nu vliegt het al in roer: de pijlen gieren
En zwerven door de lucht, de legerkolven zwieren.

BILD., *Ondergang der eerste Wæreld.*

Vyfde zang.

O Doornik, onvergeetbre bakermat
Der fransche monarchy, doorluchte stede,
Waer is de tyd, dat langs uw bloeiend pad
De Gentenaer door broedervreugd en vrede,
Als 't voorjaer blonk, godvruchtig werd geleid,
Om 't rykste sieraed zyner milde kofferen
Aen Jezus moeder (blyde morgenster
Op d'oceaan des levens) dankbaer te offeren?
De Gentnaer ziet u weêr, maer grimt u toe van verr'.

Want gy verbergt den fellen gier, vol dorst
 Naer bloed, die uwer vesting uitgeschoten,
 Zyn yzren klauw en snavel in de borst
 Van Vlaendren slaet, by 't bloed daeruit gevloten
 Nog meer verhit. Ginds nestelt hy, en teelt
 En broeit het plan van plondren en vernielen;
 Ginds schuilt Maset, en stookt ontaerde zielen
 Ten rooftocht aen, die dan hem 't meeste streelt,
 Als onder 't rieten dak op 't land de vlamme speelt.

Maer reeds verheft de byl zich in de vuist
 Des Gentenaers, om Doorniks poort te bryzelen.
 Neen, straffeloos wordt Vlaendren niet verguisd;
 Langmoedig is 't, maer eenmael opgebruist,
 Wee den tyran, die 't in de boei wil gyzelen!
 Dan vliegt het op; dan wordt voor zwaerd en knots
 De weversspoel versmeten, om, by 't fronsen
 Der wraek, den kop van d'yzren staf te bonzen
 Op helm, kuras en schild, verschansingen ten trots.

De honger stort, met zwarte vlerken, neêr
 Op de arme stad, die nauwe langer ademt,
 Van vyanden omcingeld en omvademd;
 Maer heilig blyft de menscheid voor dat heir.
 Waer Brabands volk de tent had opgeslagen,
 Ontsluit in stilte een stadspoort; te allen kant
 Klimt ééne klacht: doodbleeke vrouwen dragen
 Stokouden, met haer kinderen aen heur hand.
 'Verdelgt, sprak Artevelde, alleen den dwingeland!'

Die schimmenstoet, welke aen dat graf ontvliedt,
 Heft, zegenend, de machteloze handen.
 De Vlaming voelt een traen van menscheid branden
 Op de eedle wang, als hy dien ramp bespiedt;
 Maer dra ontgloeit de wrok, en kookt, en ziet
 Den oorlogsman op nieuw in de ingewanden,
 Wanneer hy vriend en makker overal
 Geveld ziet op verraderlike stranden
 Door 't steenenschietend, hol metael van Doorniks wal.

Het wraekuer slaet. Gelyk een herfstorkaen
 Te samen pakt met grauwe wolkendrommen,
 Stroomt alles saëm. De houten torens staen
 Ter vesting stormgereed: het heir dryft aen.
 Een van die krygsgevaerten opgeklimmen,
 Ziet koning Edward, nevens Arteveld,
 Den optocht na der vaderlandsche scharen.
 Zy weemlen, als de hooge korenaiaren,
 Wier schoot, by windgeruis aen 't golven, daelt, en zwelt.

't Is schoon om zien, hoe 't land zyn recht bepleit.
 De koning spreekt: 'O ruwaert, myn gevader,
 Wat heldenschaer dryft uit der verte ons nader?'
 - 'Getrouwe vorst, 't is Gent, door hen geleid,
 Wie 't schepenambt omkleedt in tyd van vrede.
 Aen hunner hand past nu het krygsbevel.
 De burger volgt de voogden van der stede,
 En 't nyvrig neeringslid werd dapper kampgezel.

‘Aenschouw dit ros, dat, als een wervelwind,
 Al brieschend, vliegt aen 't hoofd der Gentenaren!
 Het draegt van Huuse, een' landgetrouwen vrind,
 Zich heffend met het klimmen der gevaren;
 Ja, 't is een Belg, aen vrye borst gevoed,
 Wiens naem alleen de sidtring rond kan zaen.
 Zie achter 't heir van Gent die wimpels waeien:
 Eerst, Audenaerd, zoo vurig voortgespoed;
 Dan Dendermonde, fier op edel ridderbloed.’

- ‘O Ruwaert, steigert geen ontzachbre beer,
 Op 't vendel van den krygsverbonde aen 't zwieren?’
 - ‘Ja, vorst: het zyn de brugsche veldbanieren,
 Sints Breydel fier op onverganklike eer.
 Van Coudenbrouck zal de andre Breydel wezen.
 Als Yprens star, blinkt ginds een oude vaen;
 Van Houtkerks naem is met haer opgerezen.
 Al 't volk is tot den oorlog uitgelezen,
 En veertig duizend man dreef Vlaendrens roepstem aen.’

Ze aenschouwen lang dier kruisvaert majesteit:
 De goedendag dreigt, uit dien hoop geklommen;
 De zonne brandt op 't harnasstael der drommen,
 Door Brabands vorst ter zege of dood geleid,
 Wien dappre Henegouwers, strydziek, volgen.
 Hun trotsch gelaet, hun daverende tred
 Verkonden, hoe ze op 't roofnest zyn verbolgen.
 De onmeetlikheid is door dien vloed verzwolgen,
 En heinde en verre klinkt het schettren der trompet.

Maer Edward, voor hy van den torentans
 Ter neêr dale, overziet die breede velden,
 Reeds ledig, straks nog grimmelend van helden,
 En staert verbaesd: ginds, in den zonneglans,
 Zweeft op een zilvren helm een roode veder,
 Die hy herkent: 'Prykt op des ridders schild
 Geen gouden kruis?' - 'Zoo is 't!' Van vreugde trilt
 Hun beider borst. God dank! hy keert dan weder,
 De held, voor wien de Frank te Sluis eens heeft gerild!

Des vreemden ros bereikte reeds het heir.
 Met zyn genoot is Artevelde ontvlogen
 Aen 't hoog gevaert. De krygers juichen weêr,
 En Edward toont hun, met ontvonkelde oogten,
 Den ridder, als een wraekschim opgestaen.
 En alles zwygt doodstil: zoo broeit de orkaen,
 Terwyl het ruim dien afwacht, aeklig zwygend.
 De boezem klopt, naer 't samentreffen hygend.
 Een menestreel ryst op, en heft den strydzang aen.

Voor recht en menschlikheid ter wacht,
 Vloog Vlaendrens leeuw naer 't Oosterstrand;
 Verbleekend voor zyn klauw en tand,
 Dook Mekkaes mane weg in nacht.
 De vlaemsche leeuw, in wrok ontbrand,
 Is de eerste Klauwaert van ons land.

Jan Breydel riep: 'Hy is geen lam;
 Men keelt hem niet gelyk een os;'
 En 't dapper dier rees groot en gram,

En brak zyne yzren keten los.
 De vlaemsche leeuw, in wrok ontbrand,
 Is de eerste Klauwaert van ons land.

En zoudet gy dien klauw weêrstaen,
 By 't geeslen van zyn forschen staert?
 O neen, hy zal u nederslaen,
 O stad, van eer en deugd ontaerd!
 De vlaemsche leeuw, in wrok ontbrand,
 Is de eerste Klauwaert van het land.

'Hy is 't, hy wil het wezen, gram en groot!
 Spreekt Arteveld: hoort, allen, zynes waerdig!
 Zoo 't veld van Groeningen onze eeuw ontsloot
 Vol luister, God blyft te uwer hulpe vaerdig.
 Nog ademt in uw borst een vrye ziel.
 Dat niets uw hoop op zyner hulp verniel!
 Een wondre held kooft Vlaendren weêr beschermen.
 Dat Doornik beev' voor uw vereenigde armen,
 En, in het stof eerlang vernederd, buige, en kniel'!...

En de aenvalkreet is, dondrend, opgegaen.
 Men tobt, en zwoegt, en richt de ladders tegen
 Den hoogen wal, en tart een steenenregen,
 Van boven immer stortend. Allerwegen
 Sleept, voert, en rolt men stormgevaerten aen,
 En spant den boog, en zwaait de knots verpletterend.
 Maer man, en vrouw, en kind daegt op den trans,
 En alles dient ten wapen, nederkletterend
 Met vreeselik geweld, en nog is Doornik fransch.

Naest Arteveld, wien 't krygsgewoel ombrult,
 Verheft zich de onbekende held: zyne oogen,
 Dwars door 't vizier, de vesting toegevlogen,
 Bespieden iets, met zichtbaer ongeduld.
 Hy greep den boog reeds aen, met wrok vervuld.
 Het geldt uw hoofd, Mazet, op Doorniks wallen
 Ontdekt! De pyl snort af, en syffelt voort
 Door 't luchtruim, en de stokebrand der Gallen
 Valt van de vesting, 't hart, het eerloos hart doorboord.

Maer, hemel! welk een schouwspel ginds omhoog?
 De vreugd der wraek is op één stond verdwenen.
 Wat wonderwerk, dat hen in 't voetstof boog,
 Met bange kniën en met verbazend oog!
 Wilt 't mooglik aen den vyand hulp verleenen.
 Een vrouw, de kroon op 't hoofd, vol majesteit,
 In gouden mantelkleed, een kindje' op de armen,
 Verschynt, als kwam ze Doorniks vest beschermen,
 Waer over heure hand den scepterstaf verbreidt.

'Maria!' roept alom, met bleeken mond,
 De menigte, verschrikt en opgetogen!
 - 'Maria, daelt ge tot ons uit den hoogen,
 Spreekt Arteveld, zie neêr op ons verbond!
 Gy weet, hoe, door godsdienstigheid bewogen,
 Gent naer dees wal, met jaerliksch feestgeluid,
 Ter bede toog. Gezegendste aller vrouwen,
 Ge kooft dat Gent met moederoog aenschouwen,
 Nu Doornik ons, met zyner vest, uw tempel sluit.

Ontzettend lot!... hoe vreeslik boet de held
 Die volksverbystring!... Van die snoode wallen
 Hoort Artevelde een woest gejuich weërschallen:
 Een scherpe pyl, den muertrans afgesneld,
 Deed van zyn ros den vreemden ridder vallen.
 Zyn dierbaer bloed stroomt, en verplast in 't zand.
 Van medely', van torenvuer aen 't beven,
 Vliegt Jakob, om den dappre lucht te geven,
 En opent zyn vizier met sidderende hand.

Al sloot zich dat heldhaftig oog, hoe schoon
 Is dit gelaet, met doodscheid overtogen!
 Dit voorhoofd spreidt een groote ziel ten toon,
 Die doodsche mond was licht der liefde een troon.
 Onstuimig by dit schouwspel opgevlogen,
 Roept Artevelde: 'O stad, vol overmoed,
 By God! ge zult dien laffen schicht betalen:
 Verhef u vry op zulke zegepralen,
 De gentsche wraek baedt zich eerlang in 't fransche bloed.'

De dag verdwynt: een liefdryk oog ontdekt
 Een diep geheim, en eerbiedwaerde logen.
 Het harnas werd dien kampgenoot onttogen:
 't Verraedde een moed, die heldengeestdrift wekt.
 Die helm verborg een golving blonder haren, -
 Dit harnasstael, een boezem van satyn,
 Die niet verkromp in 't barnen der gevaren.
 Ze ontwaekt, als uit een zwarten droom vol pyn,
 En, God! de dochter is 't van Seger Cortrezyn.

Haer eerste woord is: 'Artevelde, spreek!
O spreek!... Vernaemt ge niets van mynen vader?'
De Ruwaert zwygt, en neemt, van angsten bleek,
Haer zacht de hand, en polst haer koortsige ader:
'Uw vader, Catharina, is niet dood:
Waer of die zy, hy rust in 's Heeren schoot,
En blyft in u, 't kind zyner ziele, leven.
Hy streed in u, en deed verdrukkers beven,
En 't is zyn heldenbloed, dat op dees bodem vlood.'

In het leger.

Nostro dirimatur sanguine bellum!

VIRG., *Aen.*

Zijn boezem rijst omhoog,

En 't schijnt een stroom van vuer, die uitbarst uit zijn oog.

BILD., *Ondergang der eerste Wæreld.*

Zesde zang.

'Het oordeel Gods, roept koning Eduward,
 Moog' tusschen my en Frankryk 't vonnis spreken!
 Te lange reeds vloot menschenbloed by beken,
 Te lange reeds heeft Doornik ons gesard:
 't Geduld van 't brabantisch leger is bezweken;
 Of wist, Philip, uw aldoorbrekend goud,
 Of fransche list daerheen een weg te vinden?
 Myn wettig erf zult gy niet zóó verslinden:
 Zy aen het vorstenstael het vorstenpleit vertrouwd!'

De koning zwygt, en hygt, dat, uit het heir
 Van vorst Philip, zyn schildknaep wederkeer'.
 Is 't zinbedrog?... Er schynt iet ginds te naderen
 Op Doorniks baen, en 't bloed bruischt hem in de aderen.
 Reeds meent hy aen de omhoog gestoken speer,
 Als gunstig sein, een wimpel te zien hangen;
 Het stof wolkt op: zyn zendling ylt hem toe.
 Een tweekamp, ja, zal 't oorlogspleit vervangen,
 En reeds ziet Edward in zyn zwaerd een geeseloë.

Rondom Philip ryst de edeldom vergaêrd;
 De fransche vorst leunt op zyn langen degen.
 Naest Vlaendrens hoofd, op wien hy, peinzend, staert,
 Heeft hy weldra een snuivend ros bestegen.
 'Zie, graef, roept hy, daer snelt vorst Edward aen,
 Met Robert van Artois, dien aertsverrader.'
 De kampers vliegen woest elkander nader,
 En blyven, 't hart van haet verkrompen, staen,
 En met den vinger toont Philip de wapenbaen.

Maer welk een schouwspel schokt den vlaemschen graef,
 Zyn yzeren vizier nog opgeheven?
 Al krassend, klept en daelt een zwarte raef,
 En blyft rondom den helm van Philip zweven.
 'O God!... myn vorst!... dit voerspook doet me beven.
 Is 't een vermaen, dat u de Hemel zond?
 Gedenk, wat ramp die vogel altyd spelde!
 't Is, of den vorst besluitloosheid beknelde;
 Hy ziet verschrikt omhoog, en ziet verschrikt in 't rond.

De nooduer sloeg: de schettrende trompet
 Verkondigt haer: de kampbaen roept de vorsten.
 De rossen, frisch van lenden, breed van borsten,
 Met glinstrend oog, tot draven aengezet,
 Verheffen luid, al brieschend, hun: Ten stryde!
 ‘God en myn recht!’ spreekt Edward. - My bevryde
 Sint Jooris van dien draek, dien ik kastyde!
 Peinst de andre vorst, en voelt, als Frankryks heer,
 Zich groot, en dreigt alreeds met strakgevelde speer.

De raef verdwynt; maer uit der verte ziet
 Die vorst een ros, met losgevierden teugel,
 Toerenen, schichtig als der stormen vleugel,
 En blank als 't paerd des doods. Wat vrouwe schiet
 Hervoort, op 't ros in zwart gewaed gezeten?
 Ze nadert: hy herkent zyn zuster; 't is
 De brave, die den scepter heeft versmeten,
 En, eenzaam, in de kloostercel vergeten,
 Vreemd aen de weereld scheen, en aen de droefenis.

‘Erbarming, broeder, met myn diepen rouw!’
 - ‘Myn zuster!’ roept Philip. - ‘Myn, vrouwes moeder!’
 Roept Eduward; en zy: ‘Myn zoon!... myn broeder!
 Ontferm u eener zwaer beproefde vrouw!
 Philip, die kamp moet u van 't licht berooven:
 Dit spelde my een sterrenwichelaer.
 Uw lot is zwart, en eventwel, barbaer,
 Wilt gy dien wrok der heerschzucht niet verdooven,
 Als of de fransche vorst geen zoon van Christus waer!

‘Ge bergdet voor uw gemalin dien kamp.
 Wilt gy haer koets met broeders bloed besprengen?
 Wilt gy zyn schedel haer tot offer brengen?
 Drukt me niet diep genoeg de weduwraamp?
 In 's Heeren naem stoor niet myn leste dagen!
 Neen, erft myn vloek niet, gy, me beide lief!
 Laet de oud-vorstin die zege mededragen
 In 't stille graf (myne uer is dra geslagen),
 Dat ik u heb verzoend na doodeliken grief!’

Johanna knielt, en ligt in 't stof gekromd.
 De fransche vorst, bewegingloos, verstomd,
 Brengt traeg de hand, door twyfel lang gekluisterd,
 Zich voor 't gezicht, van liefdetraen verduisterd,
 Vorst Eduward blykt op haer grootsch gelaet,
 In zielverbazings ongevoel. Daer staet
 Johanna, als de geest van 't mededoogen,
 En roept, van heilge geestdrift opgetogen:
 ‘Blink heerlik om myn graf, o vredes dageraad!’

Maer in de tent, waer Artevelde wacht
 Op d'uitslag van den kamp, eens fel aen 't gloeien,
 Verneemt hy, wat ontwerp zy dorsten broeien:
 Des Vlamings recht zou deerlik zyn verkracht;
 De staetskunst, in haer mom verdoken, lacht,
 En wil uit haer verbondschap Vlaendren sluiten.
 't Zy Philips prooi, - geplonderd, uitgemoord,
 Als deze weër dit Vlaendren wil vrybuiten,
 Dat licht dan 't wapen mist van Arteveldes woord!

Met forschen stap, het vrye voorhoofd hoog-
 Geheven, vliegt de Ruwaert driftig henen
 Ten strydperk: 'Vorsten, roept, met vlamme oog,
 De held, ik ben hier ongevergd verschenen,
 Maer 'k spreke voor een volk, dat nooit en boog;
 Dit volk zy uit den vrede niet gesloten!
 't Verdrag van onrecht, bron van schande en pyn,
 Dát moet vernield!... Wee u, worde ik verstooten!
 Niet straffloos, Edward, neen! zult gy meinedig zyn.

'En gy, Philip, ge ontsnapt den kryge niet.
 Ja, wy van Vlaendren zullen 't wapen voeren, -
 Wy, Doorniks wal des noods alleen omsnoeren,
 Tot Romes hand, die onzen ramp verstiet,
 De zegening herschenke aen onze vanen.'
 Johanna op die woorden barst in tranen
 Wanhopig uit: 'Zal 't bloed dan, groote God,
 Weêr stroomen? zal de vredezon weêr tanen
 Om eenen enkle, die met vorstenezetels spot?'

Der vorsten boezem golft, op 't felst bestreên.
 Zal vrede of kryg beslissend vonnis stryken?
 Zal half eene eeuwe list op eens bezwyken?
 De menschlikheid zegt: ja! - de staetskunst: neen!
 Johanna vreest, dat haet zal triompheeren,
 En werpt zich voor Philip deemoedig neêr,
 'O broeder, spreek een enkel woord van vrede,
 En 'k trekke, met een zegen en een bede
 Voor u in mond en hart, te myner celle weêr.

‘Genade, ja, by al wat heilig is!
 De stem van 't volk, van vyanden en vanden
 Steeg tot den Heer, en schreit om deerenis.
 Demp d'afgrond toe, nooit zat van 't volkverslinden.
 'k Bezweer u by den aengebden schoot,
 Die beide ons kweekte, en neêrziet uit den hoogen!’
 Een tranenvloed ontborrelt haren oogen,
 En voor zyn voeten, bleek gelyk de dood,
 Stort ze in het stof: hy richt ze, vol meêdoogen,
 En spreekt: ‘Geen oorlog meer: zyn we, als Johanna, groot!’

‘Geen oorlog meer!’ dit wedergalmt in 't rond.
 En doet Artois, die op de fransche ridders
 Bedreigend blykt, ten beendermerge sidderen,
 En: ‘Doemnis!’ bromt het in zyn dollen mond.
 De Ruwaert, om een helsch geheim te ontdekken,
 Treedt Loodwik toe, en slaekt een zucht vol pyn,
 Dien deernis meer dan toren scheen te wekken,
 En, 't aengezicht verhoogd door kalme trekken,
 Zegt hy: ‘O Loodwik, spreek: wat werd van Cortrezyn?’

De onzalige verbleekt, en bloost, en beeft,
 Als zag hy d'engel van de wrake dagen.
 De Gentnaer wil de wroeging ondervragen,
 Welke in dien angste half gesproken heeft:
 ‘Laet hem, o vorst, weêr 't lieve licht aenschouwen,
 Zoo hy nog leeft! De brave gryzaert moog'
 Niet vruchteloos op hooger recht betrouwen,
 En zynêr dochter hand luike eens hem 't brekend oog!’

Het vorstenpaer, Johanna, gantsch de stoet
 Is Artevelde in diep ontzach ontweken:
 Een enkele, de graef der vlaemsche streken,
 Beweegt, noch roert, by 't worstelend gemoed:
 Aen Belgies grond, als met onzichtbre kluister,
 Geklonken door des Opperrechters hand.
 Onzaelge rustverbreker van zyn land,
 Is 't, of hy reeds naer 't eeuwig vonnis luister',
 Waer 't woord eens grootens mans voor 't volk de vierschaer spant.

‘Vorst, laet, in 't hof van uw vrymachtbren heer,
 Aen nar of dwerg een nietling zich vergapen,
 Schei ùwe zaek van Vlaendrens zaek niet meer!
 Bescherm uw volk, en 't is uw machtigst wapen;
 De zegekrans voegt hem ook om de slapen,
 Maer 't wil onzydig zyn, wat oorlogskreet
 Gy aenheft; 't wil niet werkloos zitten zuchten;
 't Wil in 't vervolg onze akkers niet bevruchten
 Met bloed van vyanden, maer met zyn eigen zweet.

‘Red Vlaendren uit zyn ongelukkig lot!
 Stond Vlaendren om uw wieg niet als een moeder?
 Wie trappelde haer op den vryen strot?
 Wie moordde Philippine in 't kerkerslot?
 Wie martelde aeklig, naest heur jongen broeder,
 Den gryzen graef? Wie mengelde vergif
 In 't bekerghoud van uw heldhaften vader?
 Wie smeedt u zelv' in boeien? Wat verrader
 Beval u: Loodwik, heersch, maer over Vlaendrens rif?

‘Vorst Loodwik, zoo uws vaders graf den mond
 Ontsluiten kost, het antwoord zou niet dralen.
 Uws vaders woord wil in uw harte dalen:
 Ontsluit het dan!... Hy vraegt, op welken grond
 Gy speelde als kind, - zoo ver van Vlaendrens palen,
 Door fransche list den moederschoot ontrukkt?
 Hy vraegt, wie tong en ziel u dorst verkrachten,
 Om zelfs de tael der oudren te verachten?
 Hy vraegt, wie 't vaderland baldadig heeft verdrukt?’

‘Uw Vlaendren roept u, schreiend, toe: Myn kind,
 Gewapend voor myn heil, myn roem, myn rechten,
 Waerom uw lot aen 's vreemden starre hechten?
 Wees niet zyn slaef, maer wees zyn vrye vrind!
 Of, blyft ge voor uw ramp en schande blind,
 Zoo moge u vroeg de hand des doods ontboeien,
 Als (licht!) uw bloed voor Frankryk zal vervloeien.
 't Is recht, dat hy den vloek der eeuwen erft,
 Die voor zyn eigen beul en Vlaendrens vyand sterft.’

De tiger, die den leeuw met laffe borst
 Beloerde, valt dien aen, en tandenknettert,
 En slingerstaert, en brult; maer deinst, verpletterd,
 Voor 's leeuwen kracht. Zoo deinst de grave, dorst
 Naer bloed, als zoon, als leenman, en als vorst
 Veroordeeld, voelt den prang der fransche keten,
 Waer zyne ziel, een slavenziel, in zwoegt,
 Ziet vóór hem 't schandegrav al opgespleten,
 En vlucht den Gentenaer, die 't Godsgericht vervroegt.

Arteveldes wooning.

Heu pietas! heu prisca fides!....
 Manibus date lilia plenis.

VIRG., *Aen.*

Dit dan, dit was het ja, hetgeen mijn ziel bezwaerde,
 Waerom ik slapeloos, en mijmrend, en verplet,
 Mijn bleeke lippen drukte in 't eenzaam huwlijksbed.
 BILD., *Ondergang der eerste Wareld.*

Zevende zang.

't Is herfst, het blad vergeelde: 't valt, de baen
 Doordwarrelend: de dag verhaest zyn schreden,
 En de avond grauwt bestendig vroeger aen.
 Gelukkig, wie, van kommer onbestreden,
 Met reine ziel dan in 't verleden leeft,
 En, stil den stroom der weggespoelde dagen
 Weêr opgevoerd, niet voor de toekomst beeft,
 Maer, 't oog op God vol dankbaerheid geslagen,
 Haer, als het morgenrood der hope, tegenzweeft.

De nacht vangt aen. Voor breeden steenen haerd,
 By de yzren lamp, nauw stralend door het donker,
 Zit in den eiken stoel een man. Hy staert
 In 't sprankelend en krakend vuergeflonker;
 Zyn rechterhand steunt lang zyn peinzend hoofd,
 En statig ryst hy op: maer tael, noch teeken.
 De lamp, die op den blanken wand nu dooft,
 Dan blinkt, doet vreemd zyn forsche trekken spreken,
 Terwyl de bliksemschicht het zwarte zwerk doorklooft.

Geen rimpel in dit voorhoofd. Hy gebiedt
 Door trouw en liefde in deze vredewoening.
 Door moed en geest is hy voor Gent een koning.
 De groote man, vreemd aen elk hofverdriet,
 Zoekt buiten zich zyn stille grootheid niet.
 Hoe veel verschilt van menig hooggestegen,
 Versterkten steen dat statig borgerhuis!
 Door wal, noch wacht beschut voor dolk, of degen,
 Vreest Artevelde geen bedreigend volkgebruis.

Hy schynt gerust dien wassenden orkaen,
 Gelyk een lied van hooger spheer, te aenhooren;
 Diep is hy in verheven droom verloren;
 Hy mymert: langs zyn wangen vloeit een traen.
 Mocht Cortrezyn, die boezemvriend, nog leven,
 Wat heil genoot de Ruwaert in zyn lot!
 Wie weet wat van hem werd? alleenig God,
 En Loodwik!... Ach, wierde eens het floers geheven,
 Dat nog den kerker dekt van 't rupelmondsche slot!

En buiten spookt de bulderende orkaen.
 'Men wilde Gent verslaven; onverbogen
 Stond ik dan op, en steunde 't edel poogen
 Van 't dapper volk, voor Vlaendren opgestaen.
 Zoo Gent op nieuw de vleugels uit mocht slaen,
 En, krachtiger, zich in den glans verheffen
 Van haer vernuft en van haer nyverheid,
 't Is, dat zich God door zoo veel ramp liet treffen,
 En, ons ter hulp, zyn vaderarm heeft uitgebreid.

En buiten spookt de bulderende orkaen.
 'Myn vaderland mag vry en blyde gloren;
 Gevestigd is 't eens wankel volksbestaen.
 O heilgenâ! toen alles scheen verloren,
 Riep God my op, gelyk een star by nacht.
 Hy deed zyn adem in myn boezem leven,
 Hy leende aen 't woord eens menschen hooger kracht,
 En 't heeft aen 't volk voor wanhoop moed gegeven,
 Om pal te staen in storm, gelyk het voorgeslacht.'

Zoo mymert Artevelde by d'orkaen.
 'O! mag alreeds een vlaemsche martlaer staen
 Voor u, en bidt hy teêr, verhoor zyn bede,
 Almachtige! Zend ons eerlang den vrede,
 Die 't vaderland ten troon der weelde beurt!
 O, de eendracht bloei', die kracht en macht kan baren,
 En Vlaendren, dat ik mocht met Braband paren,
 Herwinne 't drietal steden, ons ontscheurd!
 Zoo hebbe om Cortrezyn de Vlaming uitgetreurd.

De bliksem blonk; een donderslag volgt na.
 Een bleeke vrouw gilt, bevend toegevolgen:
 ‘Vriend Jakob!’ - ‘Catharina, lieve gâ!’
 Ja, 't was de dochter Cortrezyns: meêdoogen
 Had God met haer, en met den man, die trouw
 Het vaderland verdedigde, als een moeder,
 En schonk in hem haer d'edelsten behoeder,
 En schonk in haer aen Artevelde een vrouw,
 Die trotscher was dan 't leed, en sterker dan de rouw.

Allengskens sterft de storm: het bliksemlicht
 Vliegt enkel voort, by klaterenden regen.
 ‘Zie, vrouwe! God vervulde ons huis met zegen.
 Zyn blik waekt slaeploos, op ons dak gericht,
 En ik herleef, ook voor den ruwsten plicht,
 Zendt gy me een strael van uw beminlike oogen.
 Maer gy verbleekt, bergt uw gelaet, en weent,
 Gy, eens den dood stout in 't gezicht gevlogen, -
 Gy, aen wier schoot de Heer wellicht een held verleent.’

- ‘Hoor, Artevelde: ik rustte zwaer vermoeid;
 'k Had, biddend om myn vader, lang gelegen
 Op myne kniën: de sluimring sloop my tegen.
 Zwak, langzaam treedt, de handen vastgeboeid,
 Een eerbiedwaerde gryzaert tot myn sponde.
 Hy staerde doodsch, hem gaepde in 't hart een wonde;
 Hy fluisterde: Gryp moed, geliefde kind!
 't Was tyd, dat ik myn redding u verkondde:
 Gy werdt van Hem verhoord, die kinderliefde mint.

'k Vlieg in bedwelming op, en gil, en steek
 Hem de armen toe, vol siddrende verblyding:
 Is 't waer! gy zelf brengt ons die zaelge tyding!...
 God zy geloofd!... O lieve vader, spreek,
 Spreek! hoe zyt ge uit den kerkernacht gestegen? -
 En driemaal gryp ik heen ten welleskom:
 Vergeefs! vergeefs!... Een donderend gebrom
 Ontwaekt me; alleen de rukwind zucht my tegen,
 En, duislig, tast ik, in het zwygend donker, om.

De Ruwaert kust haer marmerkoude wang.
 'Beminde vrouw, wie weet wat heil ons toeve?
 Verhief het volk myn wysheid hoog in rang,
 Ik kocht die eer door zeven jaren proeve:
 Licht wordt eerlang dit zwoegen ons vergoed.
 Zoo Cortrezyn, aen dezen haerd gezeten,
 Mocht lezen in ons liefderyk gemoed,
 Hy zou by ons het zwart verleên vergeten,
 En Vlaendren stelde 't hart hem nog in jongen gloed.

De klopper dreunt op Arteveldes woon.
 Zyn gemalin, springt, bevend, op: 'Ik open.
 Bedaer, bedaer! zegt hy, op zachten toon.
 Licht iemand, dien de storm op hulp doet hopen.'
 De deur ontsluit; hy ziet een pelgrim staen:
 'Koom, gryze vriend! herstel uw matte leden.
 U lache dit herbergzaam haerdvuer aen,
 (De zegen daelt, waer gy wilt binnentreden),
 En gy hervat naer wensch, met blyde zon, uw baen.

De pelgrim rust, na dankbren liefdegroet.
 Men stookt de vlam, met voller sprank aen 't dansen,
 En brood en wyn verfrist zyn kracht, en doet
 Hem in het oog een hooger vonke glanzen.
 'Een goede hand heeft u te saem gepaerd,
 Zegt de achtbre gryze; in u spreekt immer de aert
 Der Vlamingen: omhuld voor 's menschen oogen,
 Geleidde vast een bode des Alhoogen
 Hier myn onzekren stap op myner bedevaert.

'Ik zag alreeds van verre 't hooge spits
 Van 't Belfroot, toen de orkaen dreigde uit te breken.
 Niet langer was die toren my tot gids.
 Ik trede traeg, omruischt van regenbeken,
 In 't donker voort; daer schiet voor myn gezicht
 Van uit dees zael een opgeflickerd licht,
 En lokt myn afgematten voet er binnen.
 De godsdienst leert den vreemding te beminnen;
 Steeds was herbergzaamheid den Gentenare plicht.

'k Ben priester, en ik koom van Rupelmond'.
 - 'Van Rupelmond?' vraegt Catharina. - 'Vader,
 Spreekt Artevelde, ik bid, verklaer u nader,
 Of mooglik u de Heere tot ons zond.
 Spreek, hebt ge niets van Cortrezyn vernomen,
 Van dien geboeide op 't rupelmondsche slot?'
 - 'Ik biechte daer en schuldigen, en vromen;
 Ik mochte vaek daer laefnis uit doen stroomen
 Voor de offers van den dood, maer hunnen naem kent God.

'Eén hunner, neen, vergeet ik nimmermeer.
 Het menschdom leide alom zich reeds te slapen,
 Ik sluimerde: Op! gy dienaer van den Heer,
 Roept my een stem: de beul sleepte al het wapen.
 Dra knielt voor hem een landverrader neêr. -
 Ik ryze van myn koets, met sluimrig wankelen,
 En schimmen dwarlen, by de fakkelsprankelen,
 Rondom myn pad; 'k dring in der aerde schoot,
 En de yzren deure knarst, als voorspook van den dood.

'Het offer scheen ten martelot bereid.
 Een sneeuwen baerd golfde op zyn kalmen boezem.
 Geen jongeling, in vollen schoonheidsbloesem,
 Verwint dien gryze in moed en majesteit:
 Is 't mooglik, God!... die man een landverrader!...
 Hy hoorde 't aen, en sprak met deftigheid:
 Dat was ik nooit: ik ben een Vlaming, vader!
 - 't Is waerheid, roept de beul: hy streed voor 't land,
 Hy schutte 't volk; ja; 't zwaerd ontzinke myner hand!

'Ik ben een beul, maer ken ook menschenleed:
 'k Wil met dat bloed myn ziele niet besmetten.
 - Weg, lafaert, weg! zoo barst een woeste kreet
 Nu los: de graef moge u den kop verpletten!
 My de eeretaek! my 't plechtig beulenambt!
 My 't vuige hoofd, dat Frankryk dorst bestormen,
 Den graef bespot, en voor het oproer kampt!
 O, kon myn voet al die vermeetle wormen
 Vermorslen - dees myn voet, op Klauwaerts fel vergramd!

‘De gryzaert ryst op zwakken elleboog,
 En zoekt voor 't laetst, met verontwaerdigd oog,
 Den hemel, maer vindt enkel kerkerduister:
 Verrader zelf, weldra ontsluit myn kluister,
 Doch vlei u niet, met langen zegeprael:
 Ik daeg u op voor Godes rechterschael,
 Myn misdryf was myn land te aenbidden. Heere,
 Bescherm dat land, wie 't purper ook onteere!
 Schut Catharina! schut....; - en ylings zwierde 't stael.’

- ‘Genade, God!... myn vader, dood! vermoord!....’
 En elke klank zwygt, eeuwig licht bezweken,
 In haren mond. Zy stort te gronde, en hoort
 Geen egemael, geen priester liefdryk spreken;
 Zy merkt niet, hoe de wangen hun verbleeken;
 Zy voelt den handdruk niet, haer toegebracht,
 Al huivrend. Ach, heur boezem, fluks aen 't golven,
 Rust stil, en koud, in ongevoel bedolven;
 't Oog sloot haer, overdekt mel vreeseliken nacht.

De priester knielt, en smeekt den Hemel aen;
 Heure echtgenoot wil haer vergeefs omvangen,
 Hy kust vergeefs die witbestorven wangen,
 Hy bidt vergeefs, en blyft verpletterd staen.
 Op eens ontwaekt ze, ontsluit verwilderde oogen,
 Bekoomt in 't end, herademt langzaam weêr,
 En, 't hoofd oprichtend, zegt ze, diepbewogen:
 ‘Genadig God!... die droom - was dan geen logen!...
 Waer is myn vader?’ - ‘Vrouw, hy is by God den Heer!’

Des priesters woord sust haer 't onstuimig bloed,
 En 's dochters rouw wykt voor de hoop der moeder.
 'Ik worde u, zegt de gryze, een Christenbroeder,
 Die met u bidt in bangen tegenspoed.
 Wees groot, en, als de martelaer, vol moed!
 Beklaeg niet, die voor 't vaderland mocht sterven,
 Beklaeg, die zulk een gruwel plegen dorst;
 Beklaeg den mensch, schoon hy een kroon mocht erven,
 Die zulke onmenselijkheid beval met koele borst!

'Men zegt, dat sints dien helschen nacht de rust
 Graef Loodwicks oog met haer fluweelen vinger
 Niet langer raekt. Wat baet 'et hem, bewust
 Dier gruwlen, dat een danschoor hem omslinger'? -
 Dat voor zyn oog een feesttornooi zyn pracht
 Doe flikkren?... 't Schuldig oor verneemt de klacht
 Eens veegen, ook by 't klinken van den beker,
 En 't vonnis van een onontvluchtbre wreker.
 Men zegt, dat hy op eens vergrysd, en niet meer lacht.'

En de eedle vrouw zucht, met verkalmd gevoel.
 Nu staert ze omhoog, dan ziet ze op Artevelde,
 En op haer kuischen schoot, die haer vermeldde,
 Dat de Opperliefde, uit zyn bestarnden stoel,
 Haer stam bewaekt. 'Hy 's louter' heilgenade:
 Verhopen wy in zyn voorzienigheid!
 Zegt Artevelde; kniel, geliefde gade,
 En blyve de eeuwge wraek aen de Oppermajesteit!

Daer staet, by zichtbaer boezemjagen,
 Met plechtig uitgestoken hand,
 De gryze priester, 't oog van heilig vuer ontbrand,
 En, als propheet, op d'adem Gods gedragen.
 Hy spreekt, des Hemels afgezant:

‘Wat plechtig schouwspel!.. Hoor!... Triumphgezangen schallen.
 De nacht verdween voor starren gloed.
 Ik zie vóór myn gewieken voet
 Het boek der toekomst openvallen!
 Ja, de ongeboren tyd, van sluiertkleed ontbloot,
 Staet vóór me... God!... Wat worsteling, wat nood,
 O Vlaendren, op uw stranden!
 Uw eigen kroost doorwroet u de ingewanden.
 Wanneer zult gy, ten spyt van al uw dwingelanden,
 (Gelyk, na bangen nacht 't verkwikkend morgenrood,
 By 's aerdryks lied en offeranden)
 Verryzen, vry en groot?’

‘Een arend stygt op breede pennen
 Omhoog, en roeit in zonneluister rond.
 Orkanen stormen los, en hy bedekt den grond,
 En raven snellen, om den stervende aen te schennen,
 En krassen hun triumphlied uit.
 Zyn jongskén groeit, als zyner waerde spruit.
 De jonge bliksemdrig heeft 's arends pad hervonden,
 En vliegt de zon in 't aengezicht.
 Hy daelt, en 't raefgebroed, van angst verslonden,
 Vlucht voor zyn wrekend licht.

'Beeft, aterlingen! siddert, slaven!...
 Wie ryst, en grypt zyns vaders heldenzwaerd,
 Nieuw Mathatia's zoon, om vaders naem te staven?
 Zyn onverslaefden stam volwaerd,
 Knelt hy dat in de vuist, ter wrake
 Des vlaemschen vaderlands, kampt, en volbrengt zyn take,
 En... Maer het droomgezicht deinst af... 't verdween... 'k ontwake!...
 Helaes, ik ben nog van der aerd.'

't Verbaesde paer by dezer tael, gestroomd
 Uit 's priesters mond, gelyk orakelzangen,
 Aenhoort hem diep verrukt, en knielt, en droomt
 Het vaderland, met heerlijkheid omhangen.
 Des Eeuwigen aertsvaderlike tolk
 Breidt over hen vol statigheid zyne armen;
 'O, blyv' de hand Jehovahs u beschermen,
 Bidt hy, en, wet een dwingland weêr den dolk,
 Verstrekke dan uw zoon tot Mozes voor het volk!'

De vrijdagmerkt.

Paciferaque manu ramum praetendit olivae.

VIRG., *Aen.*

Hy wekt den moed in 't hart van al die overleven.

BILD., *Ondergang der eerste Wareld.*

Achtste zang.

Wanneer de lente, als op een lichtstrael, daelt
 Uit de opgeklaarde azuren hemelbogen,
 Met maegdenlach en blyde moederoogen,
 En bosch en beemd haer 't welkoomlied herhaelt,
 Dan heft natuer, heraedmend, zich ten hoogen.
 De wandelaer, die 't jonge veld herziet,
 Vindt overal, waer onlangs nog vernieling
 Rondwaerde, een schat van dobbble grondbezieling,
 En dobbben wellust in 't volgeurig veldgebied.

De Gentenaer zag reeds een heuchbre maen
 Zich ronden na 't ontzet van Doorniks wallen.
 De dageraad spoort wêr ten arbeid aen
 Met nieuwe kracht en macht; wêr juichen allen,
 Wien huis, en haerd, en stede aen 't herte ligt.
 De moeder slaet het zalig aengezicht
 Op 't blozend kind, aen heuren boezem hangend.
 De weversspoel, den schuttersboog vervangend,
 Heeft de oude stad wêr uit den afgrond opgericht.

De dag verryst, waerop het fransche ryk
 Het juichend Gent zal met d'olyftak naderen, -
 De dag, die 't recht en voorrecht van de vaderen
 Den lande schenkt, en Vlaendren stelt te pryk.
 De Vrydagmerkt ziet reeds het volk vergaderen.
 't Woelt alles naer dat Forum eener stad,
 Als Rome fier in oorlog en in vrede,
 En alles gloeit voor ééne en zelfde bede:
 Volksonafhanklikheid, en werk, den grooten schat.

De neeringen, getrouwe broedermacht,
 Staen recht, om op het eerst bevel te dagen:
 Wierd smart of smaed aen Gent nog toegebracht, -
 Ontzegde dwang, wat vrye mannen vragen,
 Zy trokken op. Daer wandelt elke stoet
 Met zyn banier, waer 't sprekend neeringteeken
 Op wemelt, als blazoen van vlyt of moed,
 Bekwaem van ouds de Vlamingen te ontsteken
 In ievervlam voor 't werk, of vaderlandschen gloed.

De schutter prykt op hand- ol kruisvoetboog,
 Sints eeuwen 't schild, dat tegen onderdrukking
 Hoog opryst. Wat verheven geestverrukking
 Straelt by dien optocht in het burgeroog!
 Hun voorhoofd draegt den stempel van de vryheid.
 Geen huerling voedt in 't hart die zucht, te hoog
 Voor elk gevaer, die onderlinge blyheid,
 Gelyk de man, voor 't vaderland gekweekt,
 Die in zyn moederstad zyne eigen haerdstêe wreekt.

Zie hier de vaen, waerop de leeuw van Gent
 De klauwen uitstrekt om heur maegd te streelen,
 Die haren shutte een lach vol liefde zendt.
 Wat is ze schoon! De gouden lokken spelen
 Haer op de blanke schoudren (reeds van verr'
 Wil jong en oud haer 't welkoom tegen stieren);
 Bevallig beeld, dat, onder 't voorwaert-zwieren,
 Zweeft over al der neeringen banieren,
 Als over 't donkrend woud de blinkende avondster.

Die vaen verkondt der scheepnen achtbre schaer.
 Aen hunner zyde, als voogd der gentsche wallen,
 Stapt Artevelde. Een gryze bestevaêr,
 Dien 't schouwspel roert met zichtbaer welgevallen,
 Spreekt tot het volk: 'Daer gaet de wyze man,
 In nood en dood ten rader en ten vader;
 Daer gaet de zone van d'oud schepen Jan.
 Dringt, burgers, dringt den held vol eerbied nader!
 Hy dempte franschen list, en inlandsch vloekgespan.

Wie volgt den held, wat priester siert den stoet,
 Uitflonkrend in die gouden kerkgewaden?
 't Is Cortrezyns oud vriend, een Belg vol gloed,
 Sint Bavoos abt. Geen ziel kan zich verzaden
 In 't statig schoon diens gryzaerts, jong van moed.
 Doorwandeland met kostbren staf de wegen,
 Schenkt, met aertsvaderlike plechtigheid,
 Sint Pieters abt aen 't buigend volk den zegen,
 Die 't eener tyde land- en godsdienstmin verbreidt.

En de ure naekt, die aller hoop ontbrandt,
 En aen de stad het vreêverdrag moet schenken.
 Men reikhalst, maer geen uitheemsche afgezant.
 Wil nieuwe ramp de burgerwelvaert krenken?
 Een enkel, die elk aenzicht ondervraegt,
 Zegt, morrend: 'Duer zal ons die eisch berouwen.
 Waertoe die pracht, die trotsche pracht te ontvouwen?
 Of is het ydle roem, dien Arteveld bejaegt?'

Een deken, die den weevren staet aen 't hoofd,
 Poogt de oproevlam dus heimlik aen te stoken.
 Hy weet, hoe licht de laster wordt geloofd,
 Uit welker krocht het monster zy gebroken.
 De priester van het rupelmondsche slot
 Herkent den booswicht. Ja, hy is 't voorzeker,
 Die schuldloos bloed vergoot.... 'Verschyn, o God,
 Verzucht hy, met uw bliksem!... Opperwreker,
 Verdelg den moordenaer, die eer en deugd bespot!'

Die deken was Denys. Dit zwart verhoog,
 Dit huichlend aenschyn doet den priester schrikken:
 Een bliksemstraël van nyd en wraekzucht vloog
 Hem tegen uit die onbeschaemde blikken.
 Hy wendt zich af, met toegenepen oog,
 Van d'onverlaet, op Judas spoor getreden.
 Maer plicht gebiedt: hy rukk' dien man, met eer
 Bekleed, den logenmantel van de leden!
 Hy ziet, en zoekt, maer vindt 'em in 't gewoel niet meer.

't Gemor wint veld, als de opgebruiste zee,
 Met dol rumoer en aeklige oproerkreten.
 'Wy willen roem! wy willen vreugd en vreê!'
 Maer Artevelde ryst, en trotst de keten
 Des oproers, die zich bedreigend, om hem sloot.
 'Ik steun op 't woord, aen onze stad gegeven
 Door Eduward, getrouwen bondgenoot;'
 Zoo spreekt de held, het voorhoofd opgeheven,
 En staet onwankelbaer, den volksorkaen te groot.

Des Belfroots oude vryheidstoon breekt uit.
 Hoor! Roelant bomt!... Is 't oorlogsvuer herboren?
 Ontdekte een wakkre wacht, van op den toren,
 Den vyand?... Welk een zinlooze angst ontspruit?
 'Te wapen!' klinkt het voort. Een schaer van vrouwen
 Vliegt, met haer kindren aen de borst gekneld,
 Ter Vrydagmerkt. Ontzettend is 't geweld:
 De burger staet verbleekt voor 't aeklig rouwen,
 Als kraekte reeds de stad, in laeie vlam gesteld.

Een vreemde ridder snydt, op 't driftig ros,
 Dóór 't weemlend volk, een pad zich heen, ontsloten
 Door tooverslag. 'Geliefde stadsgenooten,
 Ziet hier den vrêe!' breekt Artevelde los.
 - 'Leev' Vlaendren! leev' zyn redder, Artevelde!'
 En, op een schild geheven, ziet hy rond.
 'Dit perkament, o Gentnaers, is 't verbond
 Van onrecht, dat u fransche boeien spelde,
 En dit is 't vrêeverdrag, beloofd door Philips mond.

'Ons Belfroot moge, in zyn metalen kist,
 Voor volgende eeuw dat bly verdrag bewaren.
 Koomt, richte 't stael het werk der fransche list!
 Haer ryk heeft uit.' En vóór de burgerscharen
 Doorsteekt hy dit verachtlik perkament.
 'Wee, roept hy, wie nog Vlaendren immer schend!'
 De Heere leen' zyn bliksem aen de Belgen,
 Om allen dwang te teuglen, te verdelgen,
 Die vryen ademtocht nog weigeren wil aen Gent!

'Ik heb het volk, gelyk een voogd de wees,
 Beschermd alomme, waer, met gramme kaken,
 Een afgrond dreigde: ik heerschte zonder vrees,
 Om u zoo groot als 't voorgeslacht te maken.
 Ik gaf den graef zich zelve weêr; genaken
 Mag hy ons weêr: zyn ziel heeft uitgebeefd.
 De Paus mag weêr op Romes zetel steigeren:
 Hy kon, hy dorst geen recht ons langer weigeren.
 Ik redde Vlaenderen: ik heb genoeg geleefd!'

En Fulcro reikt de vaderlike hand
 Naer 't gentsche volk, verrukt en opgetogen.
 'Algoede God, gy voeldet mededoogen
 Om 't lange leed van 't worstlend vaderland,
 Dat slechts voor u de kniën heeft gebogen,
 Van zyn germaenschen stamboom niet ontaerd.
 Ge schiept het vry; 't is vry en groot gebleven.
 Zoo 't vallen moet, 't moog' zyner waerdig sneven!'

Hy zegt, en 's priesters ziel klimt verre boven de aerd.

'O Cortrezyn, o Vlaendrens martelaer,
 Vervolgt hy, ja, ik zie u statig dalen
 Van uit den schoot der vlaemsche heldenschaer;
 O ridder, die het schoonst mocht zegepralen,
 Als ge aen den dwang de hersenpan vertrad,
 Al stervend; ja, 'k verneem triumphgezangen
 Uit hooger kring: ze dryven langs uw pad,
 Terwyl ge uw groenen palmentak laet hangen,
 En breed uw blanke wiek spreidt over onze stad.'

Het volk ontroert; de dankbre boezem zwelt,
 En liefde loont de dapperheid des braven,
 In donker slot moorddadig neêrgeveld.
 De heldenkreet verheft zich, voorgesneld
 Van mond tot mond, vloek van verfranschte slaven, -
 De heldenkreet, geërfd uit vroeger eeuw,
 Den vyanden der vryheid tot beschaming,
 Tot broederschild van d'allerlaetsten Vlaming, -
 De onsterfelike kreet van: Vlaenderen den Leeuw'!

Stil zinkt de nacht, die over stad en land
Haer mantelkleed, zoo schoon bediamant,
Ontplooit. Met haer geheimenis omgeven,
Gevoelt het volk zyn grootheid, opgestaen
Uit schaduwen des doods, in 't licht herleven.
Het ziet een rei flambeeuwen om de vaen
Van Groeningen op d'ouden gentschen toren;
Het ziet ze, als Vlaendrens zegesterre, gloren,
En Artevelde staert den hemel, dankend, aen.

Aehangsel.

I.**Artevelde's borstbeeld ingehuldigd.**

Excidat illa dies aevo, nec postera credant
 Saecula; nos certe taccamus, et, obruta multa
 Nocte, tegi nostrae patiamur crimina gentis.

CLAUDIAN. *in Ruf.*

Wie maelt de moeder af, die haer beminden zone
 Na jaren worstelens volzalig wederziet?
 Hy keert den ouden haerd tot kroone,
 En zy verheft een welkomlied.

Zoo, Artevelde's stad, juicht ge, als een moeder, teeder:
 Uw zoon herleeft in 't brons, dat hem na eeuwen wreekt;
 En gy ontstaekt de zoenlamp weder,
 Wier glans den lasternacht doorbreekt.

Uw gryze stadhuiszael staet bly voor hem ontsloten,
 Dien Belgies Pantheön te lang geweigerd heeft.
 We blyven hem tot stadsgenooten,
 Zoo lang hier vryheidsliefde leeft.

II.**Aen den burger die aen de stad Gent Arteveldes bronzen borstbeeld heeft geschonken.**

Maledictus homo, qui confidit in homine.

DE BYBEL.

Ziet gy dien draek, die, bruisend toegevlogen,
Den gorgel opgekropt van gift, een graf genaekt,
't Omkronkelt met bedwelmende oogen,
En daer, by golven, gift op braekt?

't Is 't wangedrocht, op heldendeugd gebeten,
Des Lasters Python is 't, die op verderving loert,
En die, ontsnapt aen 's afgronds keten,
Nog kryg met Artevelde voert.

Beef, Laster, beef! Er wemelden vyf eeuwen
Reeds over zyn gebeent: die feestzon schiet haer licht
Grootsch over 't land der vlaemsche Leeuwen,
En ieder strael is u een schicht.

Ge vlucht, waer gy dit dreigend licht ziet blinken;
 Voor 't beeld der waerheid pinkt uw nachtgezinde blik.
 Ge stuiptrekt onder 't nederzinken,
 En Gent juicht by uw jongsten snik.

*

Wie zal hier, als verkoren priester, treden
 Naer 't vaderlandsch altaer? Wie biedt de zoenöffrand?
 Wie knoopt de toekomst en 't verleden
 Met onzen tyd in broederband?

Een onbekende, een burger; ja, een schedel
 Die onafhanklik ryst te midden van het volk;
 Een burger zonder titels edel:
 Een laefdrop uit een duistre wolk!

De zedigheit, gepaerd met schoone daden,
 Is 't gazen sluiierkleed, dat maegdentrekken dekt,
 Wier schoonheit, lichtelik te raden,
 Verwondring, liefde en eerbied wekt.

God bergt zich ook, maer in het zongeflonker
 Blinkt ons zyn liefde toe, en leest men zyn bestaen.
 Gods naem schuilt in ontzachlik donker,
 Maer 't harte gloeit zyn grootheid aen.

Een vaderlander wenkt: herboren
 Is Artevelde in 't brons voor Gent, voor 't vaderland:
 Zie daer de borst, ontvlamd van toren
 By onzer vaedren leed, en schand!

Zie daer het brein, dat onze vaedren wreekte, -
Den onverwrikten eik, ten spyt van 't stormgeweld,
Die aen zyn voet een scheutjen kweekte,
Als hy, door fransche byl geveld!

*

Wee, wee den mensch, die loon verwacht van de aerde!
Door haer verhoogd, staet hy voor 't Opperrecht eens stom.
Uw offer blinkt van eigen waerde, -
Uw ziel, van eigen edeldom.

Uw graf zal uw verheven daed niet roemen,
In gouden letterschrift, op marmeren gesteent,
En Gent, die koningin der bloemen,
Plant geur, noch schaûw by uw gebeent.

Maer als tot u zal plechtig nederdalen
Een gentsche martelaer, den palmtak in de hand,
U roepend naer de starrezalen,
Van uit uw dierbaer vaderland;

Als hy uw oog, o Burger, toe zal sluiten,
Schiet gy een zaelgen blik in uwe onsterflikheid!
En die, die zal er niets vrybuiten,
Zy blaekt van hemelmajesteit.

III.**Aen Jakob-Lieven van Caneghem, zaliger gedachtenis.**

Solas quas dederis, semper habebis opes.

MART.

‘Wie, vader, legde zich te ruste,
Waer sedert kort die bloemen staen?
Geen zuil, geen marmarsteen, geen opschrift;
Niets duidt eene edele asch hier aen.

‘Toch zag ik gistren, by den avond,
Een gryzaert, dien de gantsche stad
Om 't brein vereert, om 't hart eerbiedigt,
Stil treden langs dit eenzaam pad.’

- 'Myn kind, daer rust de zoon eens burgers,
Een gentenaer, dien name waerd';
Het goede om 't goede alleen beminrend,
Te groot voor 't wierookvat der aerd.

'Vier eeuwen waren heengeweken
Sints Artevelde nederviel,
Die steun der bloeiende gemeente,
Die vorstelike borgerziel;

'De man, die zich hier leî te ruste,
Schonk 't bronzen borstbeeld van dien held
Aen Gent, tot rein verzoenings-offer,
Dat ons den dag van 't recht voorspelt.

'Maer de offeraer verschool in 't duister;
Zyn naem brak dán eerst glinstrend uit,
Wanneer hy sliep naest zulke borgers,
Wier enkle naem hun lof besluit;

'Die Gent aenschouwdn als de moeder
Der vryheid, sedert eeuw by eeuw,
Zoo schoon als hare stedemaget,
Zoo trotsig als haer dappre leeuw.

'Die, voor de menschenliefde blaken,
Gelyk een reddend seraphyn;
Die, staf der zieken, oog der blinden,
Na eeuwen nog hun gastheer zyn.

‘De goede stad bracht zyner sponde
Haer schoonste bloemen dankbaer aen,
En schreef den naem diens vaderlanders
Met goud op heur historieblaên.’

De vader zweeg; met stil genoeg
Herdacht hy 't vaderlandsche brons.
Beï knielden voor die edele assche,
En weenden onder 't Vader-ons.

IV.**Aen Norbert Cornelissen, vaderlandscher gedachtenis.**

Vitam impenderé vero.

JUV.

't Was groot, toen onlangs, de oude dagen
 Te rugge roepend uit hun nacht,
 Hier vlaemsche stoet en staetsiewagen
 Rondwandelden voor 't vlaemsch geslacht.
 De heilge mannen, die de Heere
 Hier zond, als tolken zyner leere,
 En 's lands van Eycken stonden op,
 En blonken (dank hun wondren gaven!)
 Verr' boven Vlaendrens trotsche graven,
 En wekten onzen harteklop.

Maer, eindloos treffender dan allen,
 Rees, als een gryze burch, omhoog
 De roem, de schild der gentsche wallen
 Voor 's Gentenaers verbazend oog.
 En, waer die reus kwam aengetreden,
 Daer repte 't volk de vlugge leden,

Als biën roozen toegesneld.
 En riep vol trots, met vonklende oogen,
 By 't heerlijk schouwspel opgetogen:
 ‘t Is onze Jakob Arteveld!’

De held, die, hoe de storm mocht spookten,
 's Lands eer en welvaert hield in stand,
 Den rechterarm vooruit gestoken,
 Sloeg aen zyn stael de linkerhand.
 Men zag om hem de vendels wapperen
 Van Brugge, en Ypre, en Gent, wier dapperen
 Voortstapten, de oogen op zyn ster;
 En Vlaendrens leeuw rees aen zyn voeten,
 Om, na vier eeuwen, hem te groeten
 Op die verheven zegekar.

Ik zag 't: een traen rolde uit myne oogen;
 Ik zag 't, en op verrukten toon:
 ‘Lof, riep ik, d'Opperste in den hoogen!
 Eer aen den gryzaert, Vlaendrens zoon!
 Eer aen Cornelissen, wiens veder
 Den langmiskenden Ruwaert weder
 In al zyn grootheid ryzen deed,
 En d'aedlaer van den vaderlande
 Heldhaftig wrook op 't slyk der schande,
 Dat Frankryk op zyne assche smeed!

‘Eer aen Cornelissen, den brave,
 Die (als de wraek des Heeren) kwam,
 Opdat geen vreemding ons verslave,
 Na hy den Ruwaert ons ontnam!

Laet tachtig winters 't hoofd besneeuwen,
 Nog heerschend over vorige eeuwen,
 O, spade bukk' naer 't graf dat hoofd;
 En zy die borst, voor Belgie gloeiend,
 Door nederlandsche trouw ons boeiend,
 Nog lang door blyde zon gestoofd!'

*

Myn vriend (die naem is my geen logen,
 Als ydle wanklank weggestroomd),
 Het schouwspel daegde ook voor uwe oogen,
 Dat gy sints jaren had gedroomd.
 De ster brak door de wolk, en flonkerde;
 Verhelderd was de langverdonkerde,
 Voor wien en slaef en dwingland beeft;
 Vervuld was uw prophetisch hopen:
 'Dien volksreus zal geen hamer slopen,
 Spraekt gy: ik heb genoeg geleefd.'

De zwaluw blyft, als balling, zweven,
 En mymert in een vreemd gewest,
 Verr' van het oord, haer lust en leven,
 Verr' van heur onvergeetbren nest;
 Maer keert daer heen, als 't koeltjen kondde,
 Dat lente ontlook, waer zy dien rondde,
 En vliegt, bly kirrend, door de lucht:
 Zoo meldde u die verheven luister
 Des helds, gedaegd uit schandlik duister:
 't Is tyd, dat gy der aerde ontvlucht.

Of, liever, zoo sprak in de dagen
 Van Israël, diep neêrgestort,

De priester, die 't altaer bleef schragen, -
 De gryze, al lang met hoop omgord,
 Toen hy den kleene nam op de armen,
 Dien de Opperste afzond vol ontfermen:
 'Laet, Heere, thands uw dienaer gaen!
 Myne ooghen mochten 't kind aenschouwen,
 Dat, naer ons zalig zielsvertrouwen,
 't Licht uwen volke eens op doet staen.'

*

Door u, wiens levensavond bloosde
 Als de avond van een schoonen dag, -
 Door u, wiens grysheid zacht verpoosde
 By eigen lier en vriendenlach,
 Is Gent, zoo laeg en lang beleedigd,
 Maer, met vernuft en moed verdedigd,
 Niet langer Keizer Karels stad;
 Neen, eedle wieg van vryheidshelden,
 Werd zy de vest der Artevelden,
 Nu rein van 's oproers oude klad.

Moog' 't graf uw leemen kluis verzwelgen,
 Uw name leeft, met eer genoemd;
 Hy leeft in 't dankbaer hart der Belgen,
 Zoo lang men de Artevelden roemt.
 Maer wat zyn alle onze ydle kroonen?
 De Heer alleen kan u beloonen
 In 't ongeschapen glorielicht:
 De laster had die groote mannen
 Uit Vlaendrens heiligdom verbannen,
 En gy hebt hun altaer hersticht.

V.

Jakob van Artevelde te Brussel, in july 1856.

Ipse pater patriae; quid enim civilius illo?

OVID.

O neen, ik dacht het niet voorzeker,
 Toen fransche geest den schandebeker
 Op my uitstortte, zoo vol gals,
 Dat ik te Brussel d'onbezweken,
 Getrouwen arm eens uit zou steken,
 Ten trots van mannen walsch en valsch; -

Dat ik, oud gids der vlaemsche leeuwen,
 Na 't henengolven dier vyf eeuwen,
 Na meengen schok en staetsorkaen,
 Voor Belgie heerlijk zou herleven,
 En, op een voetstuk hoogverheven,
 Voor Brussel zou te glansen staen.

En toch, die dag van recht en zegen
Is uit den lasternacht gestegen,
Te samen met der jubelfeest
Van Leopold, die staetsgevaren
Manmoedig vyf en twintig jaren
Braveerde met germaenschen geest.

*

't Was weinig, dat er borgers rezen,
Opdat die Vorst vereerd mocht wezen
Als beukelaer van 't vaderland;
Ook mannen der aloude dagen
Verryzen tot 's lands welbehagen,
En 't volksgeluk tot onderpand.

Zie ginds Ambiorix weêr gloren
Naest hen, die strenge wrake eens zwoeren
Aen Romes fellen oorlogsgier!
Te midden dier heldhafte drommen,
Zie vrouwen zelve omhoog geklommen,
Als groote vrouwen, vry en fier!

Zie Karlomagnus, ook den onze
(Wat nydig nabuer daer om fronse),
Hem, vóór en na wien 't chaös was!...
Maer wie vermeldt die reeks van helden,
Die glorieryk aen 't graf ontsnelden,
Als 't vuer opspranklend uit der asch?

Ja, trotsch als Vlaming, mag ik turen
 Op al myn flonkrende eergeburen
 In leger- land- en kunstgebied.
 Maer, hoe! - Wie zit in gindschen zetel!
 Hy... keizer Karel, die vermetel
 Myn vryheidswerk omverre stiet! -

De grootste vyand myner plannen
 Voor 't volksgeluk; hy, die tyrannen
 Den scepter in de handen stak!...
 Maer 'k wil hem thands niet verder doemen:
 Er valt genoeg in hem te roemen,
 Opdat men van zyn grootheid sprak.

Dees minde ook niet de lieve Franschen:
 Hy deed ze voor zyne oorlogs-lansen
 Neêrbukken, met gebloosd gelaet.
 Nu, wil hem 't land een standbeeld stellen,
 't Zy zoo, indien 't, om my te kwellen,
 Maer binnen 't oude Gent niet staet.

*

Voor my, ik kan dat offer missen.
 Aen Gode de eer, die me iets liet gissen
 Der toekomst van myn vaderland!
 'k Voorzag den tyd met blyde blikken,
 Dat Belgie, vry voor vreemde strikken,
 Zou groot zyn door zyn natieband; -

Dat Vlaenderland, met Braband samen
Door my vereend, zou dwang beschamen,
Die heilge rechten schenden wil,
En dat het volk op eendracht steunen,
Op onafhanklikheid zou leunen,
En tarten ieder franschen gril.

Vast hope ik, met doorluchte braven,
Dat eens de leliaertsche slaven
Hier kruipen in het schandestof.
O Brussel, die my hebt gewroken,
Gy hebt myne eerestar ontstoken
Tot zoenlamp: u zy dank, en lof!

VI.
De eenheid des Belgischen vaderlands.

Leges et foedera jungent.

VIRG.

Dit groote denkbeeld onzer vaders,
Dat Arteveldes geest verstond,
Als hy, tot schuttend stamvergaderen,
Met Brabant Vlaenderen verbond; -
Die eenheid van den vaderlande,
Kwam zy niet onder u tot stande,
Grondwettig Vorstendom, vol kracht?...
Zoo is de schepping enkel schoonheid,
Die de Oppereenheid ons ten toon spreidt,
En heure harmony is macht.

VII. Aen Tollens.

Mij vloeit in de aadren belgiesch bloed.

TOLLENS.

Gent! Artevelde!... groote namen,
 Den middeleeuw-nacht uitgestraeld,
 Die zich tot heden voor elkaer niet moeten schamen,
 Den laster trotsend, eens met Frankryks goud betaeld:
 Gent, die, in onvergeetbre dagen,
 Toen dwang haer wilde in 't stof verlagen,
 Met 's burgers woord en stael, zich hief voor recht en plicht;
 En Artevelde, held, die, 't machtig hoofd geheven,
 's Lands weelde en vryheid deed herleven,
 En uitblonk als het bliksemlicht.

Volgde op dien bliksem 't noodgekletter
 Des donders, - wankelde, en bezweek
 De gentsche reus, gelyk een statige eik, te pletter
 In 't stof gebonsd, dát stof verkeerde in heilge streek:
 Zoo wydde de oudheid bosch en velden,

Waerop de hemelvlammen snelden,
 Tot plechtig outer in, en bad er, bleek en kil,
 En hoorde in 't zwygen zelv' dier afgezengde streken
 De ontzachbre stemme Jovis spreken,
 Als hoog orakel van zyn wil.

Al blyft die reuzenschim nog blinken
 Door een geheimniszwangre wolk, -
 Al moest zyn schedel voor de staetsbyl nederzinken,
 Zyn geest verrees, en spreekt onsterflik tot ons volk,
 Onsterflik tot elk Nederlander.
 Zyn name staet op d'eigen stander,
 Waer die van Nassau (laf als hy vermoord) op staet.
 Ze vielen heerlijk, die onsterfelike dooden;
 Ze flonkren nevens een, den snooden
 Verblindend in 't verschrikt gelaet.

*

O Tollens, o geliefde dichter,
 Wien belgiesch bloed in de aedren vloeit;
 Die optrad als een bard, een ziener, een verlichter;
 Man, in wiens boezem 't hart eens ouden gentnaers gloeit,
 Ge zeidet my: 'Zing Artevelde!'

O kunstvriend, die aen 't hoofd u stelde
 Der dichtren, wier gezang de dwingelanden vloekt;
 Den snoodmiskenden glans der vaedren doet herleven,
 En, boven nyd en tyd verheven,
 Diep in ons harte staet geboekt.

'Den knieval van de Gentenaren,'
 Maelt ons uw vaderlandsch tafreel,

O vrye nazaet van die vrye borgerscharen,
 En hunne vrangkheid leeft op uw bezielde paneel.
 En ik, die u van verr' dorst volgen, -
 Ik, op tyrans als gy verbolgen,
 Ik min als gy dat Gent, myne aengenomen stad,
 En wydde haer myn ziel, myn adem, en myn toonen;
 Ik ook ben een van Neêrlands zonen,
 Die Vlaendrens grootheid niet vergat.

Ik weet het, ja, gy vindt behagen
 In 't dietsche lied, dat uit ons oord
 U vriendlik toezweeft, als een bloemengeur, gedragen
 Van uwer vaedren asch tot over Hollands boord.
 O, 't vliege uwe achtbre grysheid tegen,
 Als een herinnering vol zegen,
 Bard, die 't met broederliefde altyd vernomen hebt;
 Aertspriester van de kunst, die, zusterlik vereenigd
 Met deugd en godsdienst, kommer leenigt,
 En tusschen doornen roozen schept!

*

Ze bloeien bly voor u, die roozen,
 Waer 't stille dorpjen zich verbreidt,
 Ten dichterliken wyke u door de hand gekozen,
 Die ook der nyvre bie een veilig dak bereidt.
 Geniet er, onder koel gebladert,
 Den honig, door uw vlyt vergaderd
 In 's levens lentetyd, en zomer; ja, geniet
 Den zoeten schat, dien nog uw schoone herfst wil baren!
 Uw dichtgeest kenn' geen winterjaren, -
 Geen avondblos, die zwart verschiet!

Kunstschilder van het huislik leven,
 Bard van den nederlandschen roem,
 Bevoorrecht Batavier, 't geluk werd u gegeven,
 Dat lentefrisheid van 't vernuft uw oudte ombloem'; -
 Dat gy, naest de uwen nêergezeten,
 God eert in zyner schepslen keten,
 En van naby zyn glans, met biddend hart, bespiedt,
 Die zich in Oceaan en waterdrop weêrspiegelt.
 Heil u! waer gy eens werd gewiegeld,
 Leeft, als in Vlaenderland, uw lied.

Zoo zong hy, die 's lands eere staefde,
 En Eden schetste, en Lucifer,
 't Onsterflik dichtgenie, dien sober ambt verslaefde,
 By 't neevlig scheemren van zyns levens avondstar;
 En, by den armen haerd gebogen,
 Ontschoot dien dichtervorste, omtogen
 Van leed en majesteit, een bede met een traen:
 'Heb dank, o goede God: ik was een volksverlichter,
 En 'k ween!... Vergoed dit laetren dichter!'
 En God nam Vondels offer aen.

VIII.
De zoenlamp.
Phantazy.

Stat Magni nominis umbra.

LUCAN.

't Is tyd, o Artevelde!... Ontwaek, der tombe ontklommen!
 Zie hier uw oorlogshelm, van gouden glans doorglommen,
 Met zwarten pluimbosch opgesierd;
 Zie hier den mantel, die op 't hermelyn mag pronken,
 Aen de oude majesteit der koningen geschonken,
 En langs den bodem, slepend, zwiert.

Zie hier uw handschoe, met beweegbre stalen vingeren,
 Die Vlaendrens zegel, spyts ontzette volksbedwingeren,
 Vastprenteden in 't was, wanneer gy spraekt: 'Het zy!'
 Zie hier de vaen, waerop met blonde ontsnoerde hairen,
 De maegd van Gent op heuren Leeuw blyft staren,
 Die haer beschermt, en hoedt, vergramd op dwinglandy!

Zie hier uw ridderzwaerd, op list en dwang verbitterd,
 Dat, als een bliksemstrael, voor Frankryk uitgeschitterd,
 Ons samensnoerde met den vorst aen Albion,
 Als hy, den Oceaen doorsneld, om Gent te groeten,
     Zyn schat uitstortend voor uw voeten,
 Hing aen uw lippen, onuitputbre wysheidbron!

Zie hier uw tabbert, ryk bestikt met menig teeken,
 Dat van den adeldom der gentsche stad blyft spreken; -
 Uw stalen gordelriem, uw gouden ridderspoor,
 En 't schild van sabel, met zyn zilveren kapproenen,
     Waer op drie lauwerkransen groenen,
 Gelyk er 't Kapitoel schonk aen zyn heldenchoor!

Ontwaek, o Jakob!... rys!... Het ambtkleed aengesloten,
 Afschaduwend uw macht, uit Vlaendrens macht ontsproten,
 Dat, aengespoord, gezweept door vaderlandschen wrok,
 Door oud germaenschen moed, den Leliaert ontroonde,
 Graef Loodwicks arm ontwrichtte, en met een hulde u kroonde,
     Die zy aen koningen onttrok.

Op, Artevelde!... koom ten Forum u vertoonen
 Vóór 't dwergenkroost van oud Germanjes groote zonen -
 Van dappren, welker naem een basterdtonghe kwetst!
 Ga, zeg aen dit verwyfd gebroed, hoe by onze ouderen
     De Vlaming rees, met breede schouderen,
 Voor rechten, hem door God diep in de ziel geëts!

Maer stil!... Klonk daer geen stem, als riep ze om hulp, u tegen, -
 De stem van gantsch dat volk, eens met u opgestegen?
 Neen, ik bedroog me niet!... 't Woelt uit den open schoot
 Der graven op; 't wil onder uw banier zich scharen,
 Om Frankryk in den schild te varen,
 En over tyranny te heerschen, vry of dood.

*

Hun verkalkte bekkeneelen dragen helmen, lang verroest.
 Wenemaer stapt fier, en steigert aen hun hoofd: heldhaftig woest,
 Spant, en heft hy reeds zyn wapen, zwart van saemgeronnen bloed.
 Allen schudden 't stof der eeuwen van hun yzren reuzenvoet,
 Allen smyten 't blanke lykkleed driftig op den bodem af...
 Hoorde ik daer geen wektrompetten?... Sprak daer niet de mond van 't graf:
 'Makkers, op! zy is geslagen, de uer der wraek; de stond is daer!'
 Zie ik niet elk ambacht wandlen, met een lange vanenschaer?
 Zie ik daer geen kruisvoetbogen, lansen, knotsen naer omhoog
 Klimmen, - goedendags, wier kloekheid voor geen franschen degen boog, -
 Voor geen franschen scepter deinsde, waer het recht en vryheid gold,
 Binnen Brugge, nevens Kortrik, binnen Gent, te Beverholt?
 Zie ik, boven aller hoofden (rustellozen Oceaen,
 't Ruim doorgolvend) ginds niet ryzen op dezelfde neeringvaen
 Vlaendrens zwarten leeuw, verbroederd met den witten leeuw van Gent,
 En, met forschen klauw, bedreigen, wie u reeds in hope schendt?
 Zie ik niet de Gentenaren, by des Belfroots klokgebrom,
 Naer de woelge Vrydagmerkte, met altyd gezwollen drom,
 Dryven?... Alles zwygt. Een stemme fluistert: 'Op! gy sliapt genoeg:
 't Middernachtuer is geslagen... 't Vreeslik uer der wrake sloeg!'

Wie zyn ze, die, zoo bang, hun aengezicht onttrekken
 Der schemerende maen, bleek over 't eenzaam oord
 Voortwiegelend?... Als of ze een gruwel wilden dekken,
 Duikt elk zyn voorhoofd in een kap: zy snellen voort
 Van straet tot straet, van steeg tot steeg; zy staen en staren,
 En slaen drie kloppen op de deur, en, by gebaren,
 Verwislen zy 't geheime woord.
 Een samenzweering!... Hun getal is? - 'Driemaal zeven.'
 - Op, Artevelde!... Spreek één woord: ze zyn niet meer.
 Gy deedt den willekeur van graef, en koning beven,
 Maer velde uw woord hun wrokken neêr?

Zie, 't laf verraed sluipt heen (een slang, met bloedige oogen,
 Stil aengekronkeld): 't schuim des volks is toegevlogen;
 De wraek gilt om en rond.
 Ontwaek dan! wreek dien smaed!... Steek bloot uw stael ten hoogen!
 Ten minste ontsluit uw wyzen mond!

*

En niets ontwaekt: het wraekgegil, op eens geweken,
 Zwylt, en in doodsch ontvolkte streken
 Zie ik een vlammetjen alleen
 (Gelyk aen 't vlammetjen der oude zoenlamp) geelen:
 Zoo ziet een reiziger, lang na geen zon meer scheen,
 Op 't somber kerkhofveld, een spookend stallicht spelen.
 Maer 't vlammetjen verglom, verschemerde, verdween.
 Ik dacht den staetsman na, den held, miskend door velen;
 Ik dacht aen Frankryks dwanggareelen,
 En om my wierp de nacht heur zwarten mantel heen.

Verbeteringen.

- Bladz. III, regel 20, *staet*: willen wy - *lees*: wil ik.
- Bladz. 2, regel 3, van onder: *Stel een comma achter 't woord burgerkrygsgeenooten.*
- Bladz. 7, regel 10, *lees*: En kneedt hem zóó ten vlaemschen aert.
- Bladz. 25, regel 1, *lees*: De Ruwaert spreekt: Als Vlaendren, enz.
- Bladz. 50, regel 13: *Stel een punt achter den regel.*
- Bladz. 57, regel 8, v.o., *staet* myn, - *voor* myn'.
- Bladz. 60, regel 7, *Staet*: Een tranenvloed, enz. *Dit vers valle weg.*
- Bladz. 60, regel 3 en 4, v.o. *lees*:
 ‘Meêdoogen!... Zoo de onschuldige nog leeft,
 Laet hem, o vorst, weêr 't lieve licht aenschouwen!
 Hy leed zoo zwaer! De brave grysaert, enz.’
- Bladz. 64, achter de 2.^e strophe, kan men de volgende inschuiven:
 Hy vreest geen wrok; hoe ook, met helsen lach,
 Denys, der wevers onverzoenbre deken,
 Zwoer, op zyn hemelsdeel, zich fel te wreken,
 Als overschaduwd door des helds ontzach.
 De huichlaer, die zyn wevers, losgebroke
 Op 't voldersheir deed stormen, en den dag
 Brandmerken, die hier 't burgerbloed zag rooken,
 Die booswicht is ontmaskerd, en ontwricht,

En 't zwart herdenken blyft niet langer
spooken

Voor Arteveldes oog, dat hy ten hemel
richt.

Bladz. 71,

regel 14: *Schraab het woord zich door.*

Bladz. 79,

regel 5 v.o., *Staet zich zelve weêr - lees:*
zich zelv' terug.